سایە

تۆ گەورەتر لەوەیت کە بیری لێ دەکەیتەوە ٦

ڕەوشت بەرزی

مەسعود لەعلی

چاپی سێیەم

وەرگێڕانی: سەردار حەسەن خاڵی

گوندی حاجی مامەند

گوندی بەرقەڵا

گوندی حاجی مامەند و بەرقەڵا

گوندی حاجی مامەند

پێرست

پێشەکی ٩
ڕازی نابینایی ١٥
ئەمانەت و ئەمینداریی ١٦
"دوا ئێوارەخوان" ١٧
"بۆ هەر جێیەك بڕۆیت، ئاسمان هەر ئەم ڕەنگەیە" ١٨
فیداکاری ١٩
حورمەتی نەمەك ٢٠
پاشا و پیرەمێرد ٢٢
ئەوانی تر چاندیان، ئێمە دەیخۆین، ئێمە دەچێنین ٢٣
هاوڕێی وەفادار ٢٤
باشترین و خراپترین کەسی بەنی ئیسرائیل ٢٥
حەزرەتی ئادەم لەبەرامبەر شەش پەیکەردا ٢٩
ڕاکردن لەخود ٣١
نەفسی خۆت بکوژە ٣٢
ڕازی بارسووکی ٣٣
سەبر چییە؟ ٣٤
بوێری ٣٥
خووی باش ٣٦
نووزەیی ٣٨

ڕاستگۆیی ٣٩
سێ کوڕاوی تەماح ٤٢
هەربووکیان هی منن ٤٣
تەماح ٤٤
چ کەسێك هەژارە؟ ٤٦
ئەوەش ویستنە ٤٧
نیازو بێنیازی ٤٩
ئەسکەندەر و دیوژەن ٥٠
پەچەی خۆبینی ٥١
نیازی پاك ٥٢
سکاڵا لە ئیرادگرەکان ٥٥
خۆپەسەندی ٥٦
لێبوردەیی و خۆشکێنی ٥٧
ئەو مێشولەش تۆی، ئێمە هیچ نین ٥٧
یەکڕەنگی و ڕوونی ٥٨
دووڕوویی ٥٩
یەکڕەنگی ٥٩
بیرۆکەی پۆزەتیڤ ٦٠
چ کاتێ کامڵ دەبین؟ ٦٢
پێگەی قایل بوون ٦٣
نەبوونی دادپەروەری ٦٤
سەلماندنی خۆ یان خوا؟ ٦٧
کەی شاراوە بووی تاکو بتدۆزمەوە؟ ٦٧
بەدیهاتنی دوعا ٦٩

کەرامەت چییە؟ ٧٠
لوتفی ئاسمانی ٧١
لە پێناوی ڕاستی ٧٢
ئایینی بەندەیی ٧٣
ڕزگاری ٧٤
نیازپاکی ٧٦
خوا دلۆڤانە ٧٨
دەریای لێبوردەیی ٧٩
دەبێ بە ئاڵتون بینوسی ٨٠
وتووێژی جەبرەئیل و میکائیل ٨٢
پێناسەی پێگەیشتن ٨٢
متمانەی بە ئێمە بوو ٨٣
چیرۆکەکانی متمانە کردن ٨٤
دزی ئایین ٨٥
گەڕانەوە بۆلای ئەو ٨٦
چیرۆکی تۆبەی عەترفرۆش ٨٧
قەباعەتی دزی ٨٨
دو شێوەی مردن ٨٩
ڕاستی مەرگ: تاڵ یان شیرن؟ ٩١
شوکر ٩٢
ژماردنی نیعمەت ٩٣
حەج هەر سوڕان بە دەوری بەردا نییە ٩٣
پێگە و پەیامی مرۆڤ ٩٧
گەڕان بەدوای خەزێنەدا ٩٨

مەبە بەچیرۆکنووس.......................... ١٠٠
کردەوەی بایەزید ١٠١
شەرافەت ١٠٢
هێزی هیمەت ١٠٣
هێزی ئیرادە ١٠٣
غەفڵەت.......................... ١٠٤
پیاو بەپلە و پایە گەورە نابێت.......................... ١٠٥
نهێنی ژیانێکی شاد ١٠٦
ئاسانترین ڕێگەی گەیشتن بەخودا.......................... ١١١
سەردانی کردنی خوداوەند ١١١
حەجی گشتی، حەجی تایبەت.......................... ١١٢
بەزەیی هاتنەوە بە مێرووله ١١٤
بەخشش.......................... ١١٥
خوڵق و خووی دەروێشی.......................... ١١٦
بەزەیی ١١٧
دوو جۆر مامەڵە.......................... ١١٨
چاکە لەوەڵامی خراپەدا.......................... ١٢١
بەهۆی خۆشەویستییەوە.......................... ١٢٢
خووی نەرم ١٢٣
دڵۆڤانی هونەرە.......................... ١٢٤
دەبێت بەزێڕ بنووسرێت.......................... ١٢٥
"وتەکانی بایەزید بەستامی" ١٢٥
من و تۆ ١٢٦
٦.......................... ١٢٧

ئەمەن ناکڕدرێتەوە ! ١٢٩
چەند وانەیەکی زێڕین ١٣٣
دانایی ١٣٥
بەدوای سێ شتدا مەگەڕێن کە نایدۆزنەوە ١٣٨
گەڕان بەدوای ئاگردا ١٣٨
دەبێت بەزێڕ بنووسرێت ١٣٩
"وتار و قسەکانی حسن بصری" ١٣٩
سەختترین شتەکان چین؟ ١٤١
سەرەتا بیرکردنەوە دوایی قسەکردن ١٤٢
تەمەنت چەند ساڵە ؟ ١٤٢
ماڵ و چێشتخانە ١٤٣
پرسیارکردن لەسوقڕات ١٤٥
ناوبانگی باش ١٤٦
٧ .... ١٤٧
وەڵامی پێغەمبەر(ص) ١٤٩
لەناو خەڵکدا بە ١٥٠
کۆتایی حکومەتەکان ١٥١
زوڵم ١٥٢
ئازادی ڕادەربڕین ١٥٣
ئامۆژگاری ١٥٤
ئاسایشی کۆمەڵایەتی ١٥٥
عەلی(ع) و خەڵکی ئەنبار ١٥٦
ڕێبوار ١٥٧

پێشەکی

(چیرۆك و پەندەکان)

لەکۆندا، پیرەمێردێك لەگەڵ تاکە کوڕەکەی دەژیا. ڕۆژێك کوڕە بەهۆی کارە نەشیاوەکانی باوکی لەخۆی تووڕە کرد و باوکی بە هاوارەوە وتی: "کوڕم تۆ نابیت بە مرۆڤ!"

کوڕە تۆرا، لەماڵ چووە دەر و باوکی تەنها جێهێشت!

ساڵانێك تێپەڕی...

کوڕە کە ئیتر پیاوێکی پێگەیشتوو بوو و کرابوو بە حاکمی شارێك، ڕۆژێك ژمارەیەك لەسەربازەکانی ڕاسپارد بۆ ئەوەی باوکی بدۆزنەوە. باوکیان بۆ هێنا و لەگەڵ چاوپێکەوتنی، کوڕە بە گاڵتەجارییەوە وتی:

"پیرەپیاو لەبیرتە کە بە منت وت نابیت بە مرۆڤ! ئێستا سەیر بکە!"

باوکە پیرەکەی کە بەهۆی تەمەنەوە بەسەختی دەیتوانی ببینێت، هەندێك لەڕوخساری حاکم ورد بووەوە و کوڕەکەی ناسییەوە. دەست بەجێ وتی:

"ئەریٚ کوڕم.. لەبیرمە، بەڵام خۆ من نەموت نابیت بە حاکم، وتم نابیت بە مرۆڤ!"

لەپەندێکی فارسیدا هاتووە کە بوون بەمەلا و زانا چەندە ئاسانە و مرۆڤ بوونیش چەندە گرانە.

بابەتی مرۆڤ، گەشە، پێگەیشتن و لەکۆتاییدا (مرۆڤی کامل) یەکێك لەگرنگترین و دێرینترین باسەکانە، کە لەکەلتوورەکان و ئایدیا جیاوازەکانی فکر و فەلسەفەی خۆرهەڵات و خۆرئاواشدا هەبووە. ئێمە

هێشتاش گوێمان لەدەنگی پێی دیووژەن - حەکیمی یۆنانی کۆن - ە لەدڵی مێژوودا کە بەچرایەك لەڕۆژی ڕووناکدا بەدوای مرۆڤی (کامڵ)دا دەگەڕا.

گەیشتن بە بەختەوەری، ئارامی و ڕزگاربوون لەکۆتوبەند، گرنگترین ئامانجی مرۆڤایەتییە و گومان لەوەدا نییە کە ڕۆیشتن بەرەو گەشەسەندن و بەلاوەنانی کەموکوڕییەکان و لاوازییە کەسایەتی - ڕەفتارییەکان، گرنگترین ڕۆڵ دەبینێت لەڕێی گەیشتن بەئارامی و ئاسایش.

ئێمە ئامادە نین لەسەر خودی خۆمان سەرمایەگوزاری بکەین، بەوە نازانین کە هەر گۆڕانکارییەك لەژیانماندا بە گۆڕان لەدەروونی خۆمانەوە دەست پێدەکات. هەوڵ دەدەین بە چوونە ناو ڕەوتی "بەدەست هێنان" بۆشاییەکانی ژیانمان پڕ بکەینەوە. کەچی بێ ئاگاین لەوەی کە خۆشبەختیمان ڕاستەوخۆ پەیوەندی بەوەوە هەیە کە هەین، نەوەك ئەوەی کە هەمانە.

لەڕاستیدا دۆزینەوەی مرۆڤی کامڵ، بەشێکی زۆری ڕێگەچارە، ئاوادکردنی دنیایەکی باشتر و ڕاکردن لەدۆزەخی نائومێدی و سۆزە نەرێنییەکانی تاکە کەسی پێك دەهێنێت.

دوو سەفەر و دوو هەڵبژاردنمان لەپێشە. یەکیان، سەفەرێکی دەرەکی و ئەوی تر سەفەری دەروونی. بەڵام دووهەم بژار، لەئاکامدا ڕووبەڕووی (وجود)ی سەرتری خۆمانمان دەکاتەوە. گەورەییەك کە لەقووڵایی (وجود)ی ئێمەدا هەروەك خەزێنەیەك چاوەڕێی دۆزینەوەیە.

١

لەئاییینی جوامێراندا

پرسیان: "جوامێر بەچیدا دەزانێت کە جوامێرە."
وتی: "بەوەی کە ئەگەر خوداوەند هەزار چاکە
لەگەڵ براکەیدا بکات و لەگەڵ ئەودا یەك، ئەویش
دەخاتە سەر (دە)کەی تر تاکو بۆ براکەی بێت."

/ خەڵکی سێ گروپن: یەکێک بێ ئەوەی ئازارت بۆی هەبێت، ئازارت دەدات، یەکێک ئازاری بدەیت، ئازارت دەداتەوە و یەکی تریش کە ئازاری بدەیت، ئازارت ناداتەوە. /

"ئەبولحەسەن خەرقانی"

ئایینی جوامێری

گەنجێکی برسی و تینوو لەبیاباندا مابوویەوە، کە لەپڕ چاوی دەکەوێت بە پیرەمێردێك، ئاخۆ خەون بوو؟

لێی نزیك بوویەوە، نا، ڕاست بوو. پیرەمێرد نان و ئاوی پێی دا و، دواتر لەتەنیشت ئاگرێك کە پیرەمێرد کردبوویەوە، تاکو بەیانی خەوت.

بەیانی کاتێك پیرەمێرد لەخەو هەستا، گەنجەکە و ئەسپەکەی نەمابوون. سەیری دەورووبەری کرد. گەنجەکەی بینی کە سواری ئەسپەکەی ئەو بووە و خەریکە دوور دەکەوێتەوە. بانگی لێکرد و وتی: "تکایەکم لێت هەیە."

گەنجەکە وتی: "بیڵێ"

"تکایە لەبارەی ئەم بەسەرهاتەوە بۆ کەس مەدوێ"

گەنجەکە وتی: "تۆ نان و ئاوت دا بەمن، لەپاڵ ئەو ئاگرەی تۆ کردبووتەوە شەوم بەسەر برد، بەڵام خواستی تۆ تەنها ئەمەیە کە لەبارەی ئەم بابەتەوە لەگەڵ کەس قسە نەکەم."

پیرەمێرد بەڕوویەکی ترشەوە وەڵامی دایەوە: "با ئەگەر هات و کەسێك رۆژێك، کەسێکی تری لەبیابان بینی کە پێویستی بە یارمەتییە، لەیارمەتیدانی دوودڵ نەبێت و ئاییینی جوامێری لەناو نەچێت."

/بە دەروێشێکیان وت: بۆچی ژن ناهێنیت؟
وتی: ژن، پیاوی شایستەی دەوێت و من
هێشتا بەپلەی پیاوەتی نەگەیشتووم،
چۆن ژن بهێنم!/

رازی نابینایی

پیاوێک ژنی هێنا، پێش ئەوەی ژنەکە بچێت بۆ ماڵی مێردەکەی تووشی نەخۆشی بوو و چاوێکی لەدەست دا.

کاتێک پیاوەکە ئەو هەواڵەی بیست، وتی: "تووشی چاوئێشە بووم"، پاش ماوەیەک وتی: "چاوەکانم نابینا بوون!"

ژنەکەیان هێنا بۆ ماڵی و بیست ساڵ لەگەڵ ئەو ژنەدا ژیا، ژنە مرد. پیاوەکە هەردوو چاوی کردەوە.

وتیان: "چۆن شتی وا دەبێت؟"

وتی: "خۆم لەکوێری دا تاکو ئەو ژنە خەفەت لەحاڵی خۆی نەخوات."

وتیان: "تۆ پێش هەموو جوامێرێک کەوتیت."

ئەمانەت و ئەمینداریی

پیاوێك تاریك و ڕوونی بەیانی لەماڵ دەرکەوت تاکو بچێت بۆ گەرماو. لەرێدا، چاوی بە هاوڕێیەك کەوت، وتی: "گەر پێت باش بێت بەیەکەوە بچین بۆ گەرماو؟" وتی: "تاکو بەر دەرگای گەرماوەکە لەگەڵتدا دێم."

بەڵام لەسەر دووڕیانێك بێ ئەوەی ئەو پیاوە ئاگادار بکاتەوە بەڕێیەکی تردا ڕۆیشت. بە هەڵکەوت دزێك لەدواوەی ئەو پیاوە دەڕۆیشت. پیاوەکە ئاوڕێکی لەدواوە دایەوە و دزەکە بینی. هێشتا تاریك بوو، وایزانی هاوڕێکەیەتی، سەد دینار لەگیرفانیدا بوو. دەریهێنا و خستیە ناو دەستی دزەکە و وتی: "براکەم، ئەمە ئەمانەتی تۆ بێت، کاتێك لەگەرماو هاتمە دەرەوە پێمی بدەرەوە."

دزەکە لێی وەرگرت و لەوێدا مایەوە تاکو لەگەرماوەکە هاتە دەرەوە. ڕۆژ ڕووناك ببوو، جلەکانی لەبەر کردەوە و ڕێی ماڵەوەی گرتەبەر.

دزەکە بانگی لێکرد و وتی: "ئەی جوامێر پارەکەت وەربگرەوە و برۆ. ئەمرۆکە لەئیش و کارت خستم."

پیاوەکە وتی: "ئەم پارەیە چییە و تۆ کێیت؟" وتی: "من کابرایەکی دزم، وتی: "ئەگەر تۆ دزیت بۆچی پارەکەی منت نەبردووە؟"

دزەکە وتی: "تۆ بە ئەمانەت بە منت دا، خۆ ئەمیندار نابێت ئەمانەت بخوات، خیانەت لەئەمانەت جوامێری نییە."

"امیر عنصر المعالی"

"دوا ئێوارەخوان"

لاوێکی گوندی لەدرێژەی یەکێك لەگەشتەکانی خۆی لەماڵی هاورێکەی دەمێنێتەوە و شەو لەوێ دەخەوێت. خانەخوێ بۆ میوانداریتی لە هاورێکەی چێشتێك بەگۆشتی مەلی کێوی لێدەنێت.

لەکاتی خواردن لاوە گوندییەکە پرسیار دەکات: "ئایا ئەم چێشتە بە گۆشتی مەلی کێوی لێنراوە؟" خانەخوێ لەوەڵامدا دەڵێت: "نا."

لاوە گوندییەکە پاش خواردنماڵئاوایی دەکات و درێژە بە گەشتەکەی دەدات. پاش تێپەربوونی چەندین ساڵ دووبارە رێی دەکەوێتەوە ماڵی هاورێکەی. خانەخوێ پرسیاری لێ دەکات: "ئایا حەز بە خۆراکی مەلی کێوی دەکات؟" لاوی گوندی دەڵێت: "ئەم چێشتە لەلایەن سیحربازی هۆزەکەیانەوە بۆ ئەو قەدەغە کراوە."

خانەخوێ دەڵێت: "ئەو چێشتەی چەند ساڵ لەمەوبەر لێرە خواردت مەلی کێوی بوو." لاوە گوندییەکە ترس و لەرز دایدەگرێت و لەئاکامدا پاش بیست و چوار کاتژمێر دەمرێت.

"بۆ هەر جێیەك بڕۆیت، ئاسمان هەر ئەم ڕەنگەیە"

دەووترێت کە زۆربەی کات سوقرات لەپێش دەرگای شاری ئەسینا دادەنیشت و بێگانەکانی بەخێرهاتن دەکرد. ڕۆژێك بێگانەیەك چووە لای و وتی: "من دەمەوێت لەشارەکەی ئێوەدا نیشتەجێ بم. خەڵکی ئەم شارە چۆن خەڵکێکن؟"

سوقرات پرسی: "لە زێدی خۆت مرۆڤەکان چۆنن؟"

پیاوی بێگانە وتی: "خەڵکێکی ئەوەندە باش نین. درۆ دەکەن، فێڵبازن و دزی دەکەن. لەبەر ئەوەیە کە زێدی خۆم تەرك کردووە."

سوقراتی ژیر دەڵێت: "خەڵکی ئێرەش هەر بەهەمان شێوەن. ئەگەر لەجیاتی تۆ بوومایە لەگەڕان بەردەوام دەبووم."

پاش کەمێکی تر، بێگانەیەکی تر هات بۆلای سوقرات و لەبارەی خەڵکی ئەسیناوە پرسیاری لێکرد. سوقراتیش دووبارە دەیپرسی: "مرۆڤەکانی شاری خۆت چۆن مرۆڤێکن؟"

بێگانە جوابی دایەوە: "بێ کەموکوڕین، یارمەتی یەکتر دەدەن و ڕاستگۆ و زەحمەتکێشن. لەبەر ئەوەی دەمویست شوێنەکانی تری دنیاش ببینم وڵاتەکەم جێ هێشت."

سوقراتی بیرمەند لەوەڵامی ئەمەیاندا دەڵێت: "ئێرەش هەر بەم شێوەیە. بۆچی ناچیتە ناو شارەکەوە؟ دڵنیابە ئەم شارە، هەمان شوێنە کە وێنات دەکرد."

/ تێبینی: خۆمان چۆن بین دنیاش هەر بەو شێوەیە دەبینین و لە دەروونی خۆماندا چی هەبێت لەکەسانی تریشدا هەر ئەوە دەبینین. مرۆڤێک کە باش و بەسۆز بێت، لەدەوروبەری و لەو مرۆڤانەی کە لەگەڵیاندا پەیوەندی هەیە جگە لە چاکە شتێکی تر نابینێت و، مرۆڤی لاسار و ڕەشبینیش بچێت بۆ هەر شوێنێک جگە لە ناشیرینی و کەموکوڕی ژینگەکەی شتێکی تر نابینێت. لەبەر ئەوەیە کە دەڵێن: "بەرلەوەی ناونیشانت بگۆڕیت فکرت بگۆڕە." کاتێک نەگۆڕێن بچین بۆ هەر شوێنێک ئاسمان هەر ئەم ڕەنگەیە./

فیداکاری

/ حسێن ئەنتاکی کە شێخێکی ناسراو بووە، دەگێڕێتەوە: "زیاتر لەسی هاوڕێم کۆببوونەوە، تەنها نانێکیان پێ بوو." نانەکەیان لەت لەت کرد و چراکەیان کوژاندەوە تاکو ئەوەی خواردی شەرم نەکات، کە زیاتر یان کەمتری خواردبێت.

کاتێک چراکەیان داگیرساندەوە نانەکە هەروا لەشوێنی خۆی مابووەوە. کەس دەستی بۆ نەبردبوو و فیداکارییان بۆ یەکتر دەنواند./

"محەمەد عوفی"

حورمەتی نمەك

دەگێڕنـەوە كـە یـەكێك لـەدزەكانی مـاوراءالنهـر (سـنووری ئێـران و سۆڤێتی كۆن) كـە لـەكاری دزیـدا زۆر لێهـاتوو بـوو، ڕێـی كەوتـە شـاری نەیشابووری ئێران و بڕیاری دا كە لەو شارەدا مـاڵ و موڵكێك بەدەست بهێنێـت. پـاش لێكۆڵینـەوە، شـوێنی خەزێنـەی مـیری نەیـشابووری دۆزییـەوە، دوای بیركردنەوەیـەكی زۆر تـوانی تونێلێـك هەڵبكـەنێت كە دەچووە سەر خەزێنەی ئەمیر.

شەو لەو تونێلەوە چووە نـاو خەزێنەكـە و لـەتاریكی شـەودا شتێكی بینی كـە دەتروسـكێتەوە و ڕووناكـە، بیری لـەوە كـردەوە كـە لەوانەیـە (گەوهەری شەوچرا) بێت، كە زۆر بەنرخ بـوو. چەندەی دەستی لێدا و هێنای و بردی، هیچی لێ تێنەگەیشت. سەری سوڕمابوو كە بەڕاستی ئەوە چییە؟ زمانی بەو شتەدا هێنا و تامی كرد، زانی كە خوێیە.

كـەوابوو هەرچـی هـەڵیگرتبوو دایـنایـەوە سـەر جێـی خـۆی و بـەبێ ئەوەی شتێك لەگەڵ خۆیدا ببات، ڕۆیشت.

ڕۆژی دواتـر ئـەمیریان ئاگـادار كـردەوە كـە كۆمەڵـە دزێـك تونێلیـان هەڵكەندووە و چوونەتە سـەر زێڕوزیوەكـەی، بـەڵام هـیچیان نـەدزیوە و ڕۆیشتوون. ئەمیر واق مابوو، كە چۆن تونێلیان هەڵكەندووە و چوونەتە سەر زێڕوزیوەكەی و هیچیشیان نەبردووە.

ئەمیر فەرمانی دا بانگەوازێك بكەن كە چۆن دز خۆی گەیاندووەتە خەزێنە و هیچی لەگەڵ خۆیدا نەبردووە و، هەر كەسێك ڕاستگۆیانە دانی پێدابنێت، ئەمیر بیبەخشێت.

ڕۆژێك دوای بانگەوازەكە گەنجێك هات بۆلای ئەمیر، كاتێك پرسیاریان لێكرد، لەوەڵامدا وتی: "وامزانی كە ئەو شتە گەوهەری شەوچرایە. بەڵام كاتێك زمانم پێیدا هێنا و تامم كرد، بۆم دەركەوت كە خوێ بووە. لەبەر ئەوەی نەمكم تام كردبوو ڕۆیشتم لەبەرئەوەی لەمەزهەبی جوامێریدا واجب بوو.

هەربۆیەش دەستم بۆ كەم و زۆر نەبرد و لێی خۆش بووم. ئەمیر لەگەڵ بیستنی قسەكانی، دەستخۆشی لێكرد و كردی بە فەرماندەی سوپاكەی و، ئەو پیاوەش وازی لەدزی هێنا و بووبە یەكێك لەپیاوە گەورەكانی ئەیشابوور.

چاندیان و خواردمان و دەچێنین و دەیخۆن
لەڕاستیدا هەموومان جووتیاری یەکترین
"سەعد وەراوینی"

پاشا و پیرەمێرد

ڕۆژێك ئەوشیروان کە پاشایەکی دادوەر بوو، بەڕێگەیەکدا دەڕۆیشت کە تووشی پیرەمێردێکی داچەماو بوو. پیرەمێرد خەریکی ناشتنی دارگوێزێك بوو. ئەوشیروان پێی وت: "تۆ کە قژت وەکو شیر سپی بووە و چەند ڕۆژێکت لەژیاندا ماوە، بۆچی درەخت دەچێنیت کە دە ساڵی تر بەروبوومەکەی پێدەگات؟!"

پیرەمێرد لەوەڵامدا وتی: "تاکە هۆکارێك بەسە بۆ درەخت چاندن و ئەویش، ئەوەیە کە تاکو زیندوویت دەبێ کارێك ئەنجام بدەیت و بێکار نەبیت، هەروەکو ئەوانی تریش بێکار دانەنیشتن، درەختیان بۆ ئێمە چاند و خۆیان ماڵئاواییان لەژیان کرد. تاکو زیندوو بین دەبێ سوودمان بۆ کەسانی تر هەبێت."

ئەوانی تر چاندیان، ئێمە دەیخۆین، ئێمە دەچێنین ئەوانی تر دەیخۆن

پاشا ئەم قسەیەی بەلاوە خۆش بوو و کیسەیەك زێڕی دا بەو پیرەمێردە.

پیرەمێرد وتی: "ئەی پاشای بەخشندە، درەختەکەی من هەر ئەمڕۆ میوەی خۆی دا. ئێستا کە تەمەنی من حەفتا ساڵیشی تێپەڕاندووە، سوودی خۆم لەم درەختە وەرگرت و دە ساڵ چاوەڕوان نەبووم."

پاشا ئەم وەڵامەی پیرەمێردیشی بەدڵ بوو و مووچە و مەزرای پێ بەخشی، ئەوەندەی کە پیرەمێرد لەماڵی دنیا بێ منەت بوو.

"عەتاری نەیشابووری، ئیلاهی نامە"

زانایەك وتی: هاوڕێی راستگۆ لەگەڵ تۆدا پەیوەندی رۆحانی هەیە و خزم، پەیوەندی جەستەیی هەیە.

هاوڕێی وەفادار

"ئەبوحامدی دۆستان" لەگەڵ هاوڕێیەکیدا بەرێدا دەڕۆیشت. هاوڕێکەی وتی:

"ئاسیاوێکم لێرە هەیە، تۆ لێرە بمێنەوە تاکو کارەکەم تەواو دەبێت."

ئەو رۆیشت و ئەبوحامد دانیشت. هاوڕێکەی ئەو شەوە نەهاتەوە و بەفرێکی قورس باری. رۆژی دواتر ئەو پیاوە هاتەوە. ئەبوحامد لەناو بەفردا دەجوولا و بەفری لەسەر دەڕژا.

ئەو پیاوە وتی: ئەبوحامد تۆ هێشتا لێرەیت؟

ئەبو حامد پێی وت: "ئەرێ، ئەی تۆ نەتووت لێرە بە؟ ئەمە وەفای منە بۆ هاوڕێکەم!"

" جامی، نفحات الانس"

باشترین و خراپترین کەسی بەنی ئیسرائیل

شێخ (ابوسعید ابوالخیر) وتی: وەحی هات بۆ موسا... کە بە بەنی ئیسرائیل بڵێ باشترین کەس هەڵبژێرن. سەد کەسیان دەستنیشان کرد. وەحی هات کە لەم سەد کەسە باشترینیان هەڵبژێرن. دە کەسیان هەڵبژارد. وەحی هات کە لەم دە کەسە، سێ کەسیان هەڵبژێرن. سێ کەسیان هەڵبژارد. وەحی هات کە لەم سێ کەسە باشترینیان هەڵبژێرن. یەکیان هەڵبژارد. وەحی هات کە بەم تاکە کەسە بڵێن تاکو خراپترین کەسی بەنی ئیسرائیل بهێنێت. ئەو چوار ڕۆژ مۆڵەتی خواست و بە دەوری دنیادا دەگەڕا بۆ ئەوەی کەسێك هەڵبژێرێت.

ڕۆژی چوارەم لەکۆڵانێکەوە دەڕۆیشت، پیاوێکی بینی کە بە گەندەڵی و داوێنپیسی دەناسرا و، هەموو چەشنە کردەوەیەکی نەشیاوی ئەنجام دەدا، بەشێوەیەك کە خەڵکی بە پەنجە ئاماژەیان پێ دەکرد، ویستی ئەو لەگەڵ خۆیدا بەرێت، بیرێك بەمێشکیدا هات کە نابێت لەسەر ڕواڵەتی مرۆڤ حوکم بکرێت، با ئەویش وەکو مرۆڤ پلە و پێگەیەکی هەبێت. ناتوانم بەوتەی خەڵك ئەو بە سووك و کەموکورت

لەقەڵەم بدەم و ئێستا کە خەڵکی منیان هەڵبژاردووە ناتوانم لەخۆبایی بم. چونکە هەرچی بیکەم، لەڕووی گومانەوە دەبێت، باشتر وایە ئەو گومانە لەخۆم بکەم. گەڕایەوە لای موسا و وتی: "هەرچی سەیرم کرد لەخۆم خراپتر کەسم نەبینی. وەحی هات بۆ موسا کە ئەو پیاوە باشترینیانە، نەک لەبەر ئەوەی کە خواپەرستە، بەڵکو لەبەر ئەوەی خۆی بە خراپترین کەس دانا.

"محمد بن منصور، اسرارالتوحید"

٢

بەدڕەوشتی و ڕەوشت بەرزی

(تەندروستی دەروونی)

حەزرەتی ئادەم لەبەرامبەر شەش پەیکەردا

حەزرەتی ئادەم(ع) ڕۆژێکیان بینی لەناکاو، سێ پەیکەری ڕەش و ناشیرین لەلای چەپییەوە دەرکەوتن و سێ پەیکەری نورانیش لەلای ڕاستیەوە. پرسیاری لەپەیکەرەکانی لای ڕاستی کرد، ئێوە کێن؟

یەکەمیان وتی: من "عەقڵ"م. دووەمیان وتی: من "شەرم"م. سێهەمیان وتی: من "بەزەیی"م.

ئادەم(ع) پرسی: "شوێنی ئێوە لەکوێیە؟"

یەکەمیان وتی: "لە سەری مرۆڤەکاندا"، دووەمیان وتی: "لەچاوی مرۆڤەکاندا" و، سێهەمیان وتی: "لەناو دڵی مرۆڤەکاندا".

ئادەم(ع) گەڕایەوە لای چەپی و پرسیاری لەپەیکەرە ڕەش و ناشیرینەکان کرد: ئێوە کێن؟

یەکەمیان وتی: من "تەکەبور"م. حەزرەتی ئادەم وتی: "شوێنی تۆ لەکوێیە" وتی: "لە سەری مرۆڤەکاندا"

ئادەم فەرمووی: "ئەی سەر شوێنی عەقڵ نییە!"

تەکەبور وتی: "ئەگەر من بچمە ناو سەرەوە، عەقڵ دەچێتە دەرەوە."

لەدووەمیانی پرسی: "تۆ کێیت؟" وتی: من "تەماح"م.

فەرمووی: "شوێنی تۆ لەکوێیە؟" وتی: "لەناو چاوی مرۆڤەکاندا"

فەرمووی: "ئەی چاو شوێنی شەرم نییە!"

تەماح وتی: "ئەگەر من کەوتمە ناو چاو، شەرم دەڕوات."

لەسێهەمیانی پرسی: "تۆ کێیت؟"

وتی: من "ئیرەیی"م.

فەرمووی: "شوێنی تۆ لەکوێیە؟"

وتی: "شوێنی من لەناو دڵی مرۆڤەکاندایە."

فەرمووی: "ئەی دڵ شوێنی بەزەیی نییە!"

ئیرەیی وتی: "ئەگەر من بچمە ناو دڵی مرۆڤەوە، ڕەحم و بەزەیی لەناو دڵیدا نامێنێت".

ئەوەی چاکەکانی خۆی ببینێت، تووشی دیتنی خراپەکانی خەڵك دەبێت و ئەوەی کەموکوڕی خۆی ببینێت چیتر دوای کەم وکوڕی خەڵك ناکەوێت.

"محفوظ بن محمود"

ڕاکردن لەخود

لەبارەی ڕاکردنی مرۆڤ، کاتی بینینی سیفەتی خراپی خۆی، پرسیاریان لەمەولەوی کرد. مەولەوی وتی: فیلێکیان هێنایە سەر کانییەك بۆ ئەوەی ئاو بخواتەوە. خۆی لەئاوەکەدا دەبینی و ڕایدەکرد. فیلەکە وایدەزانی کە لەیەکی تر ڕادەکات، نەیدەزانی کە لەدەست خۆی ڕادەکات.

هەموو ڕەوشتێکی خراپ، لەستەم و رق_ەوە بگرە تاکو ئیرەیی و تەماح و بێ بەزەیی و خۆپەرستی، کە لەناخی خۆتدا هەیە بێزارت ناکات، بەڵام کاتێك لەکەسێکی تردا دەیانبینی، ڕادەکەیت و بێزار دەبیت.

"مولوي، فيه مافيه"

نەفسی خۆت بکوژە

ماوەیەك نەمتوانی بەشداری بکەم لەکۆڕی شێخ ئەبوسەعید و، زۆر بەداخەوە بووم لەوەی کە بێ بەش بووم لەسوودەکانی دانیشتن لەگەڵ شێخ دا.

کاتێك لەمەیمەنە (شارێکی دێرینە لەئێران) گەیشتمە خزمەتی شێخ، وتی:

"ئەی عەبدولسەمەد!" داخی ئەوەت لەدڵدا نەبێت، ئەگەر دە ساڵیش لای ئێمە ئامادە نەبیت، چونکە جگە لەم قسەیە هیچی تر ناڵێینەوە و ئەویش ئەمەیە:

"نەفسی خۆت بکوژە و هیچی تر."

"شێخ عەبدولسەمەد سۆفی سەرەخسی"

سەبرکردن تاڵە، بەڵام میوەیەکی
شیرین و پڕسوودی هەیە.
"مەولەوی"

ڕازی بارسووکی

دوو هاوڕێ بەیەکەوە لەگوندێکەوە بەرەو شار دەڕۆیشتن و هەریەکە و سەبەتەیەك پڕلەمیوەی بەسەر شانەوە بوو. یەکیان بەسەبر بوو و ئەوی تر بێ سەبر و بێزار، ئەمەیان بەردەوام گلەیی لەقورسی بارەکەی دەکرد و دەینالاند. ئەویان دەم بەپێکەنین و خەرامان دەڕۆیشت و خەریکی گاڵتە و گەپ بوو.

هاوڕێی بێ سەبر و بێزار وتی: "براکەم، وێڕای ئەوەی کە دەزانم بارەکەی تۆ لەباری من سووکتر نییە و لەمنیش بەهێزتر نیت، هۆی خەندە و خۆشحاڵی تۆ چییە؟

وتی: "برای من، گیایەکم لەسەر سەبەتەکەم داناوە کە بار سووک دەکات و لەهەڵگرتنی بارەکەدا هێزم پێ دەبەخشێت."

کاتێك هاوڕێکەی ئەم قسەیەی بیست، زۆر سەرسام بوو و وتی: "چی دەبێت گەر منەت بکەیت و هەندێك لەو گیایە بەمنیش بدەیت."

وتی: "کاکی برا، ئەم گیایە کە بار سووك دەکات و هێز و وزە دەدات بە بارهەڵگر، ناوی "سەبر"ە."

سەبر چییە؟

ئەبو حەسەن نوری، پیرێکی بینی لاواز و بێ هێز، کە و ئەویش بە سەبر بوو. دواتر بردیان بۆ زیندان.

چوو بۆلای و پرسی:

ئەی پیرەمێرد! تۆ کە وەها کز و لاوازی چۆن سەبرت گرت بەرامبەر بەو ؟

پیرەمێرد کەمێك تێڕاما و وتی: "ڕۆڵە/ بەڵا کە هات بەهیمەت بەرامبەری دەوەستمەوە نەك بە جەستە."/

ئەبو حەسەن لێی پرسی:

"سەبر بەلای تۆوە چییە؟"

پیرەمێرد لەوەڵامدا وتی:

/"ئەوەی کە لەکاتی هاتنی بەڵادا، وا دەکات وەك ئەوە بیت کە بەڵات لێ دوور بووبێتەوە!" /

"تذكرة الاوليا"

بوێری

دەگێڕنەوە، مشکێکی ترسنۆک، داوای لەسیحربازێک کرد هێندەی پشیلە گەورەی بکات، تاکو مەترسی پشیلەی لەسەر لاچێت، بەڵام نەک تەنها لەبەرگی پشیلەدا، بەڵکو لەهەیبەتی سەگ و پڵنگ و شێر-یشدا ترسی پشیلەی لەسەر لانەدەچوو. سیحرباز پێی وت:

"جا سوودی چییە؟ هەتا دڵی مشکێک لەسنگتدا بێت، بەرگی گورگ و گا و شێر و پڵنگ-یش بەکەڵکی تۆ نایەت.

ئەگەر پڵنگی بیابان بیت یان نەهەنگی دەریا، گەر لەبەرگی شێر یان گورگدا بیت، کاتێک دڵێکی پڕلەترس لەسنگتدا لێدەدات، سوودی چییە؟ کە هەر کات و ساتێک، نەک جارێک بەڵکو سەدان جار مەرگ بەچاوی خۆت دەبینیت."

خووی باش ئەوەیە کە کەس نەرەنجێنێت
و رەنج بچێژێت بەبێ رك و کین.
"تذكرة الاولياء"

خووی باش

پیاوێکی زل و کەتەی بالآبەرز کە دەموچاوێکی خاراوی هەبوو و لێدان و کوتانەکانی گۆرەپانی شەڕ، گۆشەی چاوی هەڵدڕیبوو و لەسەر روخساری یادگاری جێهێشتبوو، قورس و قایم هەنگاوی دەنا و بەناو بازاڕی کوفەدا تێدەپەڕی.

لەلایەکی ترەوە پیاوێکی کاسب کە لەدوکانەکەی خۆی دانیشتبوو، بۆ ئەوەی هاوڕێکانی بهێنێتە پێکەنین، مشتێك زبڵی هەڵدایە بەردەم ئەو پیاوە. کابرای ڕێبوار بەبێ ئەوەی گرژی بکەوێتە ناوچاوانییەوە و وەڵامێك بداتەوە، بەهەمان شێوە قورس و قایم هەنگاوی دەنا و لەسەر رێی خۆی بەردەوام بوو.

لەگەڵ دوورکەوتنەوەی یەکێك لەهاوڕێکانی کابرانی دوکاندار پێی وت: "ئەو ڕێبوارەت دەناسی کە وا سووکایەتیت پێ کرد؟!"

"نا نەمناسی! ڕێبوارێك بوو وەك هەزاران ڕێبواری تر کە رۆژانە لەبەر چاوی ئێمەوە تێدەپەڕن، بۆچی ئەو پیاوە کێ بوو؟"

– سەیرە! نەتناسی؟! ئەو ڕێبوارە هەمان فەرماندە و سوپاسالاری بەناوبانگ، "مالکی ئەشتەر" بوو.

- "سەیرە! ئەو پیاوە مالکی ئەشتەر بوو؟! ئەو مالکەی کە دڵی شێر لەترسانی دەبێت بەئاو و ناوی لەشی هەموو دوژمنێک دەخاتە لەرزین؟"
- "بەڵێ، مالك، خۆی بوو."
- "ئای بەحاڵی من! ئەمە چ کارێك بوو من کردم؟ ئێستا فەرمان دەدات بەسەختی سزام بدەن. هەر ئێستا دەچم لێی دەپاڕێمەوە بەڵکو لێم خۆش بێت."

بەرەو لای مالکی ئەشتەر کەوتە ڕێ. بینی ئەو بەرەولای مزگەوت لایدا. بەدوایدا ڕۆیشت بۆ مزگەوت، بینی کە دەستی بە نوێژ کرد، چاوەڕێی کرد تا سڵاوی نوێژەکەی دایەوە. ڕۆیشت و بەزەلیلی خۆی ناساند و وتی: "من هەر ئەو کەسەم کە نەزانیم کرد و بێ ڕێزیم بەرامبەر بە تۆ نواند."

/ مالك وتی: "بەڵام سوێند بەخودا، من لەبەر تۆ هاتم بۆ مزگەوت، چونکە تێگەیشتم تۆ زۆر نەزان و سەرلێ شێواویت، بەبێ هۆ ئازاری خەڵك دەدەیت، دڵم سووتا، هاتم دوعات بۆ بکەم و داوا لەخوداوەند بکەم ڕێی ڕاستت پیشان بدات. نا، من ئەو نیازەم نەبوو کە تۆ بیرت لێ کردۆتەوە"/

"داستانی ڕاستان"

هونەر ئەوە نییە کە لەمیسرەوە بچیت
بۆ بەغدا. هونەری جوامێران زاڵبوونە
بەسەر نەفسدا.

تووڕەیی

دەگێڕنەوە کە لای پێغەمبەری خودا(ص) وەسفی پیاوێکیان دەکرد کە گوایە پیاوێکی گەورە و بەهێزە.

وتی: "چۆن؟"

وتیان: "لەگەڵ هەرکەسێکدا زۆرانبازی بکات پشتی لەزەوی دەدات و دەرەقەتی هەموو کەس دێت."

پێغەمبەر وتی: "پیاوی گەورە و بەهێز ئەو کەسەیە کە دەرەقەتی تووڕەیی خۆی بێت نەوەک پشتی کەسێکی تر لەزەوی بدات."

"محەمەد غەزالی، نصیحەالملوك"

راستگۆیی

دەگێڕنــەوە کــە زانــای بــەناوبانگ، "بایزیــد بەســتامی"، کاتێــك دەیویست بۆ خوێندنی زانست بچێت بۆ بەغدا، دایکی رایسپارد بەوەی کە لەهــەموو بوارێکی ژیاندا راستی و راستگۆیی فـەرامۆش نـەکات و، هەرگیز درۆ نەکات و داوای لێکرد بەڵێن بدات کە راسپاردەکەی لـەیاد نەکات.

بایزیـد قبـووڵی کـرد، دایکیـشی چـل دینـاری پێـدا بـۆ خــەرجی سەفەرەکەی، کە هەموو میراتی باوکی بوو.

بەستامی تێکەڵ بەو کاروانە بوو کە بەرەو بەغدا دەرۆیشت، پاش بڕینی مەودایەك گروپێك چەتە رێگەیان لێگرتن و دەوروپێچ و تالآنیان کـردن. دواتـر دەسـتیان کـرد بەپـشکنینی تاکەتاکـەی کاروانەکـە و داورنەداریان لـێ سەندن، کاتێك نۆرەی بایزید هات، یەکێك لەدزەکان وتـی: "پێناچـێت هیـچی پـێ بێـت. جلـەکانی کـۆن و دڕاون و ئەگـەر هەیبوایە کەمێك بەخۆی رادەگەیشت." دزەکەی تر وتـی: "هۆی کوڕە، با خۆمان بەتۆوە سەرقاڵ نەکەین. ئایا هیچ پول و پارەیەکت پێیە؟"

بایزید وتی:

"بەڵی"

دزەکان لەقاقای پێکەنینیان دا.

یەکیان پرسی:

"پارەکەت چەندە؟"

بایزید وەڵامی دایەوە:

"چل دینار"

دزەکان پێیان ڕابوارد. یەکیان وتی: "وازی لێ بهێنن، کاتی خۆتان لەگەڵیدا بەفیڕۆ مەدەن. گەورەمان چاوەڕێمانە."

دزەکان گەڕانەوە لای سەرۆکەکەیان، ئەویش پرسیاری لێکردن:

"ئایا هەموو سەروماڵی کاروانەکەتان هەڵگرت و باش پشکنیتان؟"

دزەکان چیرۆکی بایزیدیان بۆ سەرۆک گێڕایەوە. سەرۆکی دزەکان وتی:

"ئەو کوڕە بهێنن بۆ لام، با بزانم بۆچی وای وتووە."

دزەکان، بەستامی-یان هێنایە لای. لێی پرسی:

"ئایا هیچت پێیە کوڕە؟"

- "بەڵێ، چل دینارم پێیە."
- "ئەرێ تۆ شێت بوویت کوڕە؟ چۆن پارەکەی خۆت ئاشکرا دەکەیت؟ و بەدەستی خۆت دەیدەیت بە من، دەزانی کە من لێت وەریبگرم نایدەمەوە پێت؟"
- "من بەڵێنم داوە کە هەرگیز درۆ نەکەم و ئامادە نیم ئەو بەڵێنە بشکێنم."
- "لاحول ولا قوە الا بالله. سوێند بەخودا ژیانمان لەمونکەرات و ئازاردانی خەڵکدا لەوتاند و تۆی گەنج، دەترسیت کە بەڵێنی خۆت بشکێنیت، ئێمەش ناترسین کە بەڵێنی خودا دەشکێنین، سوێند بەخودا چیتر دەست بۆ دزی و چەتەگەری نابەم و

لـەدەرگا خوداوەنـد تۆبـە دەكـەم، بـەڵكو خـودا بمبەخـشێت و تۆبەكەم قبووڵ بكات."

دزەكان پاش بیستنی وتەكانی سەرۆكەكەیان وتیان:

"ئێمە لەتاوانكاریدا پەیرەوی تۆ بووین، كەوابوو لەتۆبە كردنیشدا تۆ بە تەنیا ناهێڵینەوە، ئینجا هەروەك لەچەتەگەریدا گەورەمان بوویت لەگەڕانـەوە بـۆ خوداوەنـدیش هـەر گـەورەمانی و ئێمـەش چیتر دزی ناكەین."

دزەكان هەرچی دزیبوویان گەڕاندیانـەوە بۆ كاروانەكە و سـەروماڵی خـەڵكیان بـۆ گەڕاندنـەوە و تۆبـەیان كـرد. كاروانەكـەش ڕێـی بەغـدای گرتەوە بەر.

سێ کوژراوی تەماح

لەسەردەمی عیسا(ع)، سێ پیاو بەڕێیەکدا دەڕۆیشتن. تووشی خەزێنەیەک بوون، وتیان: "یەکمان بڕوات و خواردنمان بۆ بهێنێت. یەکیان نارد. ئەو پیاوە ڕۆیشت و خواردنی کڕی. بەخۆی وت: "دەبێت ئەم خواردنە ژەهراوی بکەم تاوەکو ئەوان بیخۆن و بمرن و خەزێنەکە بە من بگات."

دووانەکەی تر وتیان: "کاتێک ئەو پیاوە بگەڕێتەوە و خواردنمان بۆ بهێنێت، بیکوژین تاوەکو خەزێنەکە بە ئێمە بگات."

کاتێک ئەو هاتەوە و خواردنی ژەهراوی بۆ هێنان، دووانەکەی تر کوشتیان، پاشان خواردنەکەیان خوارد و هەردووکیان مردن.

عیسا(ع) لەگەڵ حەوارییەکانی لەوێ تێدەپەڕی، وتی: "سەیر بکەن چۆن هەرسێ پیاوەکە لەبەر ماڵی دونیا کوژراون و، هەرسێکیشیان لێی بێ بەش بوون.

هەردووکیان هی منن

دوو کەس لەسەر پارچە زەوییەک مشتومڕیان بوو.
هەریەکەو دەیووت: "هی منە."
چوون بۆلای عیسا(ع).
عیسا(ع) وتی: "زەوییەکە شتێکی تر دەڵێت."
وتیان: "چی دەڵێت؟"
وتی: "دەڵێت هەردووکیان هی منن."

* * *

شێخ ئەبوبەکری واستی ڕۆژێک دەچێت بۆ نەخۆشخانەیەک. چاوی بەشێتێک دەکەوێت کە هایت و هوویت دەکات و دەقیژێنێت، پێی وت: "ئاخر ئەو زنجیرە قورسەیان لەپێت بەستووەتەوە. ئەم دڵخۆشییەت لەچییە؟"

شێتەپیاو وتی: "هەی بێ ئاگا! هەی بێ ئاگا!" زنجیر لەپێم بەستراوە نەک لەدڵم.

"عطار، تذکرة الاولیا"

تەماح

پیاوێکی ڕاوچی داوی دانـاو چـۆلەکەیەکی ڕاو کـرد. چـۆلەکەکە وەقسەهات و وتی: "چیت لەگیانی من دەوێت؟! بڕوانە لە باڵ و پەڕو گۆشتی من؟؟؟ ئەوەندە کز و لاوازم کە تۆ تێر ناکەم. ئەگر ئازادم کەی، سێ پەندی گرانبایید ئـەدەمێ. پەنـدێکت کاتێـك پێـت ئـەلێم کـە لـە دەستت دام. پەندی دوهـەم لـە سـەر لـەقی دارێك پێت ئەلێم و پەندی سێهەمیش کاتێك کە لە سەر لوتکەی کێو دانیشتووم."

ڕاوچی قبووڵی کردو وتی: "یەکەم پەندەکەت بڵێ!"

چۆلەکە وتی: "یەکەمین پەندم ئەوەیە: قەت داخ و سوێی شتێك کە لە دەس داوە مەخۆ!"

ڕاوچی بەڵێنەکەی بەدیهێناو ئازادی کرد. چۆلەکەکە بازێکی داو چو سـەر لـەقی دارێـك و وتـی: "پەنـدی دووهـەم ئەوەیـە: بـڕوا بـە هـیچ قسەیەکی دوور لە ڕاستی مەکە!"

ئەوەی وت و بۆلای کێو چوو. لە کاتی فڕین دا وتی: "هەی پیاوی چارەڕەش، لە چیکڵدانەی من دو گەوهـەری گرانبایی تێدایە بە کێشی چل مسقاڵ. گەر منت کوشتبایە، دەبوی بـە خـاوەنی گەوهـەرەکان، هەڵەیەکی گەورەت کرد!"

ڕاوچی پەژار بووەو بۆ ئەم گەوهەرانەی کە لەدەسی دابو خەفەتی نۆری خـوارد. دواتـر بـە چـۆلەکەی وت: "ڕاوەسـتە هێـشتا پەنـدی سێیەمت پێ نەوتوم!"

چۆلەکە وتی: "چۆن پەندی سێهەمت پێ بڵێم لە کاتێکدا تۆ نەتوانیوە دوپەندی پێشو جێبەجێکەی؟! بە تۆم وت قەت داخ و سوێی شتێك کە لە دەس داوە مەخۆ، بەڵام تۆ سەبارەت بەوەی کە منت لە دەس داوە خەفەت ئەخۆی. بە تۆم وت بڕوا بە قسەی دورلەڕاستی مەکە، بەڵام تۆ بڕوات بەو قسەی من هێنا کە وتبووم، لە چیکڵدانەکەم دو گەوهەری چل مسقاڵی تێدایە. بۆ وا گەمژەیت؟ سەرجەم کێشی من دو مسقاڵ نابێ! چۆن دەتوانم لە چیکڵدانەکەم گەوهەری چل مسقاڵیم هەبێ؟"

چۆلەکە ئەوەی وت و چوو ڕاوچیێکەش بە داخ و ئۆفێکی زۆر ئەڕوانی لێی کە چۆن خەریکە دور ئەبێتەوە.

"ئەتار نێیشابوری، ئیلاهی نامە"

تێبینی: ئەو مەتەڵەیان بۆیە وتووە تاکو دەرکەوێ تەماح چۆن چۆنەبێ، مرۆڤ بڕوا بە گشت شتی مەحاڵ دەکا.

چ کەسێك هەژارە؟

پیاوێك بە ئیبراهیمی ئەدهەم وتی:

"ئەری کوڕی ئەسهاق دەمهەوێ ئەو پارچەیەت بدەمێ و جل و بەرگێك بۆ خۆت چێبکەیت."

ئیبراهیم وتی: "گەر هەژار نەبی لێتی وەرئەگرم بەلاّم ئەگەر بی وەریناگرم."

وتی: "من بێنیازم"

ئیبراهیم وتی: "چیت هەیە؟"

وتی: "دوهەزار دینار"

ئیبراهیم وتی: "دەتهەوێ ببێتە چوارهەزار دینار؟"

وتی: "بەڵێ"

وتی: "کەوایە تۆ هەژاری، پارچەی تۆ قبولّ ناکەم"

ئەوەش ویستنە

گێڕایانەتەوە کە ئەبوبەکری شەبلی وتبووی:
"ئەوەم دەوێ کە نەمەوێ!"
ئەبولحەسەنی خەرەقانی ئەو قسەی کە بیست، وتی:
"ئەوەش ویستنە."

"نفحات الانس"

سەربەستی و ئازادی

ڕۆژێك لە بازاڕی کوێلە فرۆشانی بەغدا، ئاگرێك کەوتەوەو گەلێك کەس سوتان.

لە ناو دوکانێکدا دو منداڵی هژمە"خولام" ی ڕۆمی بون کە ئاگرەکە دەوری دابوون. خاوەنەکەیان وتی:

هەر کەس ئەوان ڕزگارکا، هەزار دیناری مەغربی ئەدەمێ. کەس نەیوێرا ئەو کارە بکا.

لە ناکاو ئەبولحەسەنی نوری بەسەردا هات و بینی ئەو دو منداڵە هاوار ئەکەن، وتی:

"بسم الله الرحمن الرحیم" و خۆی بە ئاگرەکە داداو هەر دو منالی بە سلامەتی هێنادەرەوە، خاوەنی دو هژمەکە هەزار دیناری مەخربی دا بە کابرای بوێرو وتی:

"پیاوەکە، تۆ توانیت ئەوان رزگار کەیت هەر بۆیە ئەم دینارانە پاداشتی فیداکاری تۆیە."

/ئەبولهەسەنی رۆمی روانییە خاوەن هژمەکان و زۆر بە هێمنی پێی وت: ئەو دینارانە لابەو شوکری خواکە چونکو ئەو پلەوپایەی کە بە منیان داوە لە وەرنەگرتن پێیان داوم/

"عطار، تذكرةالاوليا"

بەرزترین پلەی خەڵکی هەقیقەت دۆز
بڕان لە خواستەکانیانە.
"ابوالحسن نوری"

نیازو بێنیازی

پاشایەك تووشی گێچەڵێك بوو، وتی: ئەگەر بە ئاکامێکی دڵخواز بۆ من تەواو بێ، گەلێ درەم ئەدەم بە خەڵکی بە ئیمان، نیازەکەی بەدیهات و پێویست بوو پەیمانەکەی جێبەجێ بکات. هەر بۆیە توورەکەیەك درەمی دابە یەکێك لە فەرمانبەرانی تاکو لەنێوان خەڵکی بە ئیمان دابەشی بکات.

دەگێڕنەوە هۆمە"خولام" کە ژیر و وریا بوو و تەواوی ڕۆژ گەڕاو شەو هاتەوە بۆلای پاشاو توورەکەی درەمەکانی پێدایەو وتی:

"خەڵکی بە ئیمانم نەدۆزییەوە".

وتی: "ئەوە چ بەزمێکە، ئەوەندەی من دەزانم لەم شارە چوارسەد بەئیمانی تێدایە."

وتی: "ئەی خوای هەمو جیهان/ ئەوەی بە ئیمانە نایەوێ، ئەوەی دەیەوێ بێ ئیمانە/"

"سەعدی"

/لە هەر خەسڵەتێکدا سەرکەوتم جگە لە
هەبیسی کە هەبیس بوون واتە تەرکی
مەیلی دنیا، دنیاش لای من بایەخێکی
نەبوو تاکو تەرکی کەم و سەرکەوم/
"بایزید بستامی"

ئەسکەندەر و دیوژەن

ئەسکەندەری مەزن، فیلسووف سەردەمی خۆی "دیوژەنی" بانگهێشتی کۆشکی خۆی کرد،
فیلسووف بەناوبانگ بۆ چوون بیانوی هێناوە.
هۆیەکەیان لێپرسی
بە پەیامنێرەکەی وت:
"بلێ بە ئەسکەندەر، هەمان شت کە ناهێڵێ تۆ بیت بۆ ماڵی من "پاشایەتی و بێ نیازی"، هەمان شتیش "قەناعەت و بێ نیازی" ناهێڵێ من بێم بۆ کۆشکی تۆ.

/ لەنێوان بەندەو خوا، ئاسمان و زەوی، ئەرش و کورسی پەچە نییە، پەچە، خەیاڵی پوچ و بەخۆنازین و لەخۆبایی بوونە، ئەو کۆسپانە لادە دەگەی بە خوا./

"ابوسعید ابوالخیر"

پەچەی خۆبینی

لە "شەبەلی" خواناسی بەناوبانگ پرسیاران کرد: "هەی شێخ لە کەیوە رووت هێنا بە ئیمان و خواپەرستی؟"

وتی: "ڕۆژێك لە گەڕەکێك تێپەڕ ئەبووم کە لە قراخ جوگەلەیەك سەگێکم بینی. ئەو ئاژەڵە دەیهەویست ئاو بخواتەوە، بەڵام کاتێك کە وێنەی خۆی لەناو ئاوەکەدا بینی وای زانی سەگێکی تر لەناوەکەدایە، هەر بۆیە دەترساو پاشەکەشی دەکرد.

ئەو هات و چۆ کردنە کاژمێرێکی خەیاند. لە ئاکام دا سەگ سەری کردە ناو ئاوەکەو زانی کە سەگیتر لە ئارادا نییەو ئەو کۆسپەی کە نەیدەهێشت ئاو بخواتەوە هەر خۆی بوو.

بە بینینی ئەم دیمەنە تێگەییشتم کە/پەچەو کۆسپی من بۆ گەییشتن بە بەختەوەری و کامەرانی خوبینی خۆمە، کەوایە لەمەوبەدوا بڕیارم دا کە خۆبین نەبم و هەر بیر لە خۆم نەکەمەوە تاکو بتوانم رێگای بەختەوەری بدۆزمەوە."

لە ئەبولحەسەنی خوراسانی سەبارەت

/بــــە دڵپاکی پرسیاران لێکرد، وتـی:
نیازپاکـی لـە کـردەوەکـانمان کاتێك
دەردەکەوێ کە مرۆڤ تەنیا بۆ خوای
کـردبێ. /
"دکتۆر نوربەخش، پیرانی خوراسان"

نیازی پاك

بازرگانێــك لــە نێیــشابوور بــوو کــە خــاوەنی مــاڵ و ســامان و قەرەواشێکی "کەنیز" جوان و ناسك بوو.

تووشـی سـەفەرێك هـات، هـەر بۆیـە قەرەواشـەکەی بـردە مـاڵی کابرایەکی بە ئیمان تاکو بە ئەرخەیانی بڕوات بۆ سەفەر.

ڕۆژێکی کابرای بە ئیمان سرنجی چوو لای جوانی قەرەواشەکەو دڵی ڕفاند. کاتێك کە ویستی لەگەڵی ڕابوێرێ، تێفکری و بە خۆی وت، ئەی هاوار ئەو هەموساڵە نوێژو ڕۆژووت گرت ئێستاش گیرۆدەی هەوەس بوویت؟

کابرای بە ئیمان چوو بۆلای ئیماندارێك کە لەخۆی بەئیماندارتری دەزانی و بەسەرهاتەکەی بۆ گێڕاوە.

ئیماندارەکە پێی وت: "براکەم تۆ پێویستیت بە سەفەرێکە تاکو بە خزمەتی کەسانی خاوەن بیروڕا بگەیت و ئەو هاڵەتە لە دڵت بسڕیتەوە. هەربۆیە بچۆ بۆ شاری "ڕێی" بۆ لای شێخ یوسف.

کابرای بە ئیمان چوو بۆ ڕێی و بەدوای ماڵی شێخ یوسف گەڕا.

خەڵکی ڕێی پێیان وت ئەو پیاوێکی بێئەخلاق و لە ڕێی خوا دەرچووە.

کەوای بیست کابرای بەئیمان گڕایەوە بۆ نیێشابوورو هەقایەتی شێخەکەی بۆ ئەو ئیماندارە گێڕایەوە، ئیماندار پێی وت: "براکەم گوێڕایەڵی قسەی خەڵك مەبەو بچۆ بۆلای شێخ."

کەوایە گەڕایەوە بۆ ڕێی و دەستی بە لێکۆڵینەوە کرد. هەرچی خەڵکی ڕێی پێیان وت کە ئەو کابرایەکی بێ دین و بێ ئەخلاقە، گوێڕایەڵی خەڵکی ڕواڵەتبین نەبوو و چوو بۆ هەر ئەو گەڕەکەی کە شێخی لێبوو، بینی بە زۆرینەی خەڵك لەو گەڕەکە بێ دین و بێ ئەخلاقن.

کابرای بە ئیمان لە دڵی خۆیدا وتی، ئەو قسەگەلەی کە خەڵك سەبارەت بە شێخیان دەوت ڕەنگە ڕاست بێ.

تاکو گەیشتە خزمەتی شێخ، بینی لاوێکیش لە ماڵەکەیێتی، کابرا واقی بردبۆوە، بوتڵە شوشەیەکیشی بینی وایزانی شەڕابە.

وتی: "بەڕێز شێخ بۆ هاتویتە ئاواگەڕەکێك کە خەڵکەکەی بە زۆرینە بێ ئەخلاق و بێ دینن؟"

شێخ فەرمووی: "ئێمە نەهاتوین بۆ ئەم گەڕەکە بەڵکو ئەو خەڵکە هاتون بۆ ئێرەو منیش دەسەڵات و هێزی ئەوەم نییە کە دەریانکەم."

وتی: "ئەو بوتڵە شوشەیە چی تێدایە؟" فەرمووی: "بڕوانە" کە تامی کرد زانی سرکەیە.

پرسیاری کرد "ئەو کوڕە کێیە؟" وتی: "منداڵەکەمە" وتی: "ئەی شێخ خەڵك بۆچی سەبارەت بە تو قسەی هەڵیت و پەڵیت ئەڵێن؟"

/ شێخ فەرمووی: "براکەم چ زیانێکی هەیە، با بیڵێن، کۆتاییکەی ئەوەیە کە هەبیسیم"زەهدی" لە ناو خەڵکی دەنگ ناداتەوەو بە بۆنەی پەرستەر بوونم ناوبانگ دەرناکەم و خەڵکی کەنیزەکەی بە من ناسپێرێو منیش شێت و شێیدای جوانی ئەو نابم و شار بە شار بەدوای شێخ یوسف دا ناگەڕێم." /

کاتێك کە کابرای بەئیمان بەسەرهاتی خۆی لەزاری ئەو بیست، تێگەیشت کە ئەو پیاوێکە لە دنیاو روالەت تێپەڕبووەو دڵی لەگەڵ هەزرەتی گەورەیە"خوا". لەم ساتە توێڵی پڕ بوو لە ئارەقی شەرم و هەیاو بای ئەفین لەسەری چووەدەرەوەو بە ئیرادەیەکی بەهێز دەستی کرد بە پرستن و بەندەیی کردن. ماوەیەکیش لای شێخ خزمەتی کرد تاکو بە پلەی بەرزتر بگات.

گەر کەسێك بە تۆ بلێ: تۆ مرۆڤێکی باشیت،
ئەو قسەیە تۆ خۆشاڵ دەکا، کەسێکیش
پێت بلێ مرۆڤێکی خراپی، بزانە کە هێشتا
مرۆڤێکی خراپی.

"ئەبوهاشم سۆفی"

سکاڵا لە ئیرادگرەکان

هەڵسوڕاوێك لە خوا دلۆڤانێتی خوا بەریکەوت و ڕێگەیان پێدا بێتە ناو کۆڕی خواناسان و خووخدەی ناهەمز وەلانێت و فێری خووخدەی جوان و شیاو بێت.

کاتێك کە ئەو لەوێنەدەبوو ئیرادگەرەکان بەردەوام لە خراپی ئەویان دەوت و رایان دەردەبری کە ئەو هێشتا نەگۆڕاوەو هەر وەکو جارانە و ناتوانین بڕوای پێبکەین کە بۆتە هەبیس.

کابرا بەرگەی تان و تەشەری خەڵکی نەگرتوو، بۆلای پیاوچاکێك چوو تاکو لە ئیرادگرەکان لای ئەو گلەیی بکات.

پیاوچاك وتی: "چۆن شوکری خوا ناکەی چونکە تۆ لەوەی خەڵك باسی دەکەن باشتری؟"

/باش بیت و خراپەت بڵێن لەوە باشترە خراپ بیت و باشەت بڵێن نابینی خەڵك من بە باش دەزانن لەکاتێکدا تاوانبارم؟ نەشێ من خەمبار بم تۆ بۆچی؟ /

کەسێك لە ئەبول ئەباسی مەسروقی
ئامۆژگاریێکی ویست، وتی/ تێبکۆشە
ئەگەر هەق بین نیت، با خۆبینیش
نەبیت./

خۆپەسەندی

خوای گەورە بەهەزرەتی موسای (د.خ) فەرموو:
"ئەی موسا داوای نەهێنییەك "راز" لە ئیبلیس بکە!
ئەو قسەیە لەبیری موسا مایەوە تاکو ئیبلیسی بینیو پێی وت:
خوای گەورە بە منی فەرموو: تا داوای نەهێنییەکت لێکەم،
ئەو نەهێنییە بە من بڵێ.
ئیبلیس وتی:
"هەی موسا! ئەو قسەیەت لەبیر بمێنێ کە:
"من" نەڵێیت، تاکو وەك منت "لێنەیە"!

"منطق الطیر"

لێبوردەیی و خۆشکێنی

میرلەندرۆسکی لە زانایانی سەردەمی سەفەوی بەهەمو زانست و پێرمەندییەك كە هەیبوو، زۆر ساكار دەژیا. بەمجۆرە كە لە دەشت و كێو ڕادەوەستاو كایەی منالانی چاو لێدەكرد.

لای شائەباس باسی ئاكاری ئەویان دەكرد. ڕۆژێك شا بە میری وت: "بیستومە كۆمەڵێك لە زانایان هێمنی و مەندی خۆیان ناپارێزن و لە دەشت و كێو سەرقاڵی كایەی منالان ئەبن."

میر فەرمووی: "من بەردەوام لەوێم بەڵام هیچ زانایەكم نەبینیوە!"

شا لە لێبوردەیی و خۆشكێنییەكەی سەرسام بوو.

"كشكول ابن العلم"

ئەو مێشولەش تۆی، ئێمە هیچ نین

ئەو كات كە شێخەكەمان "ئەبوسەئید ئەبولخەیر" چوو بۆ نەیشابور، مامۆستا ئەبولقاسمی قەشیری شێخەكەمانی نەدیتبوو و هاشای دەكرد. شێخ ئەبولقاسم هەرچی بە زاری دەهات ڕێك بە شێخی ئێمەی دەوت..و شێخ هیچی نەدەوت. ڕۆژێك بە زمانیدا هات كە دەمێك نیە ئەبوسەئید خوای گەورەی خۆش دەوێت و خوای گەورەش ئێمەی خۆش دەوێت، جیاوازی لەوەدایە كە ئێمە لەم ڕێگایەدا دەست و پێین و بوسەئید مێشولە!

ئـەم هەواڵـەیان گەیانـدە شـێخ. شـێخ بـەو کەسـەی وت، بـچۆ لای مامۆسـتاو پێـی بڵـێ: "ئـەو مێشولەش تۆی، ئێمـە هـیچ نـین، ئێمـە لەم نێوەدا هـەر نـین." دەروێش گەڕایـەوەو ئـەم قسـەیەی بـە مامۆسـتا وت، مامۆستا بڕیاریدا لەم ساتەوە خراپەی شێخەکەمان نەکات.

"محمدبن منور، اسرارالتوحید"

یەکڕەنگی و ڕوونی

لـە شـێخ ئەبولحەسـەنی خـەرەقانی پرسـیاران کـرد: چـۆن بـزانین کەسـێك نـاخی پـاك و یەکڕەنگە؟ وتـی: کاتێـك زمـانی یـەکرەنگ و پـاك بێت، چونکە هەر کەس زمانی پـڕژوبڵاو بێت، دڵ و ناخیـشی پـڕژوبڵاو دبێت. مرۆڤە مەزنـەکان وتویانـە: "دڵ مەنجەڵـەو زمـان کـەوگیر، هەرچی لـە مەنجـەڵ دابـێ بـە کـەوگیریش هـەمان شـت دەگا، دڵ دەریایـەو زمـان قەراخی دەریا، دەریا کە شـەپۆلی کـرد، هـەمان شـت کـە لـەناو دەریایـە دێنێتە قەراخ."

* * *

لـە حـەکیمێکیان پرسـی مـرۆڤ کـەی دەتـوانێ ببێتـە پارێزگـارێکی تەواو؟

وتی: "ئەوکات کە هەرچی لە ناخ و دڵیدایە بیخاتـە سـەر کەشـەفێکو لە بازار بیگێڕێو شەرم لە کەس نەکات."

دووڕوویی

پارێزكارێك میوانی پاشایەك بوو، كە دانیشتن بۆ خواردن، كەمتەر لەوەی كە دەیویست خواردی، كاتێكیش بۆ نوێژ وەستا زۆرتر لەوەی كە باو بوو نوێژی كرد تاكو بە مرۆڤێكی زۆرباش باسی بكەن.

كاتێك گەڕایەوە بۆ ماڵەوە، داوای راخستنی سفرەی كرد تاكو خواردنێك بخوات، كوڕێكی هەبوو زۆر وریا بوو، وتی: "باوكە، پاشا بانگهێشتی كردی بەڵام خواردنت نەخوارد؟" وتی: "لە ماڵەكەیان شتێكی وەهام نەخوارد كە بەكار بێت." وتی: "كەوایە نوێژەكەشت قەزاكە چونكەو شتێكت نەكردووە كە بەكار بێ."

"سەعدی، گولستان"

یەكڕەنگی

رۆژێك لە بەغدا سەرخۆشێك بە زەویدا كەوتبوو و لە سەرخۆشی هێزی رۆیشتنی نەمابوو.

شێخ جەنید لای تێپەڕ بوو. سەرخۆشەكە چاوی بە شێخ كوتوو شێخیش ئەوی بینی.

سەرخۆشەكە شەرمەزار بوو، وتی:

"یا شێخ، خۆم ناخم چۆنە، هەر ئەمەش پیشان ئەدەم، ئاخۆ تۆ ئەم جۆرە كە خۆت پیشان ئەدەی، ناخیشت هەر بەم جۆرەیە؟" شێخ بە

بیستنی ئەم قسەیە چاوی پڕ بوو لە گریان، ئەو کابرایەش چانسی تۆبەی هێناو گەڕایەوە بۆ ڕێگای راست و دروست.

* * *

زانایەك پیاوێكی بینی كە بە جلوبەرگی رازاوەوە قسەی ناشیرین پیسی دەوت. زانا پێی وت: لەو دو كارە یەكیان هەڵبژێرە، یا ئەوەیكە قسەكانت وەكو جلەكانت بێ، یان جلەكانت وەك قسەكانت بێ.

بیرۆكەی پۆزەتیڤ

رۆژێك خواناسێك كەوانێكی بەدەستەوە بوو، تیرێكی بۆ چۆلەكەیەك هەڵداو بەڵام بەری نەكەوت. خواناس زۆر پەرۆش بوو. یەكێك لە هاورێكانی بەناوی ئبنی هەمدون لەوێ بوو، وتی: هەربژی خەلیفەی رۆژگار، خواناس وتی: خۆ تیرەكەم بەری نەكەوت بۆ پێم هەڵدەڵەی؟ ئبنی هەمدون وتی: من وامزانی تۆ بەئانقەست لێت نەداو بەزەییت پێداهاتەوە! چونكەو تۆ كابرایەكی خواناس و دلۆڤانی بۆ بەندەكانی خوا! خواناس ئەو راڵەیەی بەلاوە جوان بوو هەربۆیە هەزار درهم خەڵاتی دایە.

"علي صفي، لطايف"

* * *

باس دەکەن ئیسا(ع) لەگەڵ خوێندکارانی لەلای کەلاکی سەگێك تێپەڕ بوون. خوێندکارانی وتیان: بۆنەکەی چەن ناخۆشە. ئیسا مەسیح فەرمووی: ددانەکانی چەن سپییە.

"محمد غزالی، کیمیای سعادت"

یەکێك لە پێغەمبەران داوای لە خوا کرد خەڵکی ئیدی تەشەری لێنەدەن. پەیامی بۆ هات، من ئەو خەسڵەتەم بۆخۆم دانەناوە، چۆن بۆتۆی دانێم.

"شێخ بەهایی"

چ کاتێ کامڵ دەبین؟

قوتابییەکی سوقرات لێیپرسی:

"تێگەیشتن و زانایی من کەی کامڵ ئەبێ؟"

وتی: "ئەو کات کە بە پیاهەڵگوتنێك شادمان نەبیت و بە لۆمە کردنێکیش پەرۆش نەبیت"

قوتابی وتی: "من کەی وام لێدێت؟"

وتی: "ئەو کات کە چوار شتت هەبێ، دو گوێ کە قسەی بەنرخی گوێ لێبێت و دو گوێش کە کەڕ بێت و قسەی هیچ و پوچی نەزانگەل نەبیسێ."

وتیان: "کەی بەندە قایل دەبێت؟"
وتی: هەرکات لە چەرمەسەریدا شوکر بکات نەك لەخۆشیدا.

پێگەی قایل بوون

تایفەی ڕەندان دەسیان کرد بە نکۆڵی کردنی دەروێشێك و جوێنیان پێ ئەداو تۆرانبوویان.

دەروێش لەلای پیری ڕێچکە سکاڵای کردو ڕەوشەکەی خۆیی بۆ باس کرد:

پیر وتی: "ڕۆڵەکەم خەرقەی دەروێشان جلی قایل بوونیانە. هەر کەسێ لەو ڕەوشەدا خۆراگر نەبێت، پێشمارەو خەرقە بۆی هەرامە."

"سعدی"

* * *

یەکێك لە خواناسان پالەوانێکی بینی کە زۆر تووڕەو بێتاقەت بووە.

وتی: "ئەوە بۆ وای لێهاتووە؟"

وتیان: "فلانەکەس جنێوی پێداوە."

وتی: "ئەم بێهونەرە هەزارمەن بەرد هەڵدەگرێ بەڵام بەرگەی قسەیەك ناگرێ!"

"سعدی، گلستان"

باس کردنی خراوی خەڵکی خۆی لە خراپترین خراویەکانە، کەسێك کە باس لە خراویەکانی خەڵکی دەکا دەبێ سەرەتا خراویەکانی خوی باس بکاو چاکی بکات.

نەبوونی دادپەروەری

یەکێك لە مرۆڤەمەزنەکان بە پاکداوێنێکی وت:
" رات چییە سەبارەت بەو فلانە پەرستارەی کە خەڵك قسەی زۆریان بۆ هەڵبەستووەو تەشەری زۆری لێ ئەدەن."
وتی: "لە ڕواڵەتی خراپە نابینم، لە ناخیشی ئاگادار نیم."

٣

خوا دلۆڤانه

له دنیایه‌كی پڕ له دڕك له‌گه‌ڵ خوا ژیان كردن زۆر له‌وه خۆشتره كه له به‌هه‌شت

له‌ژێر سێبه‌ری داری توبادا ئاگات له‌وی نه‌بێ.

"ابولحسن خرقانی"

سەلماندنی خۆ یان خوا؟

کەسێك هات بۆلای مەولانا شەمسەدینی تەورێزی و پێی وت:
"من بە بەڵگەوە بوونی خوا دەسەلمێنم!"
شەمسی تەورێزی پێی وت:
"پیاوەکە! خوا سەلمێندراوە! سەلماندنی ئەو پێویستی بە بەڵگەوە نییە.
گەر دەتهەوێ کارێك بکەی، پلەوپایەی خۆت لای خوا بسەلمێنە دەنا ئەو بێ بەڵگە سەلمێندراوە."

"فیه مافیه"

کەی شاراوە بووی تاکو بتدۆزمەوە؟

دەروێشێك لە شێخ ئەبوسەئیدی ئبولخەیر پرسیاری کرد
شێخ لەکوێ بیدۆزینەوە؟
شێخ وتی:
"کوێت بۆ گەڕا کە نەتدۆزیوە؟
گەر لەروی ڕاستی و دروستی هەنگاو هەڵێنی، لە هەر شتێك بڕوانی ئەو دەبینی."

* * *

خواناسێك بۆ خوا دەپاڕایەوەو دەیوت:

"خوایا! هەی بەخشەر! ئاخر دەرگایەکم بەڕوو بکەوە!"

رابعە عەدوییە ئەم قسەی بیست و وتی بە پیاوەکە:

"هەی بێئاگا ئەو دەرگایە کەی داخراوە؟!"

"عەتار"

سی ساڵ ئەوەم کرد کە هاورێکەم دەیویست
سی ساڵ هاورێکەم ئەوە دەکا کە من دەمهەوێ
"بایەزید بەستامی"

بەدیهاتنی دوعا

ڕۆژێك دەروێشێك لە گوندێك تێپەر دەبوو. هەر لەو کاتەدا منالێك بۆلای لێواری سەربانێك هاتوو لەبەر چاوی خەڵکی گوندەکە کەوتە خوارەوە. دەروێش هەتا ئەم دیمەنەی بینی هاواری کرد: "ڕایبگرە!!". خێرایی داکەوتنی منالەکە کەم بوویەوە. دەروێش ڕایکرد بۆلای منالەکەو ئەوی لەنێوان زەوی و ئاسمان گرتەوە و لەبەر چاوی حەپەساوی خەڵکی، منالەکەی بەسلامەت پێیان دایەوە! خەڵکی بە دەوری کۆبونەوەو ئەویان بە نوێنەری خوا داناو هەرکامیان بە وەسف کردن ناوێکیان لەسەردانا. دەروێش داوای لە خەڵکی کرد بێدەنگ بن و وتی: "من هیچکام لەم شتانەی ئێوە باسی لێدەکەن نیم! من تەنیا بەندەیەکی ئاسایی ئەو خوایەم کە بە گیان و بە دڵ گوێڕایەڵی فەرمانەکانی ئەومووو بە کردەوەش سەلماندومە، ساتێکیش ئەم دیمەنەم بینی داوای یارمەتیم لێکرد. تەمەنێك من گوێڕایەڵی فەرمانەکانی ئەو بوومووو ئەنجامم دەداو ئێستاش من داوایەکم لێکرد و ئەو ئەنجامیدا، کەوایە دەبینن کە ڕووداوێکی گرنگ نەقەوماوە".

دوایی دەروێش جانتاکەی بە شانی داداو لەبەر چاوی حەپەساوی خەڵکی گوندەکە لەناو تۆزی زەماندا ونبوو.

کەرامەت چییە؟

بە شێخ ئەبوسەعیدی ئەبولخەیریان وت:

فلانەکەس بەسەر ئاودا دڕوا!

شێخ وتی:

ئاسانە، بۆق و باڵندە بچووکەکانیش بەسەر ئاودا دەڕۆن

بە شێخیان وت:

فلانەکەس دەفڕێ!

شێخ وتی:

زەرگەتەو مێشیش دەفڕن.

پێیان وت:

فلانەکەس لە ساتێکدا لە شارێك بۆ شارێکیتر دەچێ!

شێخ وتی:

شەیتانیش بە هەناسەیەك لە ڕۆژهەلاتەوە بۆ ڕۆژاوە دەچێ. ئەو شتەنا بایەخێکی نییە. مرۆڤی جوامێر بە کەسێك دەڵێن کە لەگەڵ خەڵکی هەستێ و دانیشێ و بنواو وەکو ئەوان بژی و لەگەڵ گەلەکەی کڕین و فرۆش بکاو ساتێکیش لە خوا خافڵ نەبێ.

"محمدبن منور، اسرارالتوحید"

لوتفی ئاسمانی

خواناسێك هەمووشەوێك هەر ناوی خوا لەسەر زاری بوو نوێژی بۆ دەکرد. شەوێك ئیبلیس لێی وەدەرکەوتوو بۆ ئەوەی دڵساردی بکاتەوە بەتەشەر پێی دەوت: "تۆ کە هەموو شەوێك بانگی خوا دەکەی ئاخۆ وەڵامێکیش لەلایەن ئەو بۆت هاتۆتەوە؟

خواناس بە بیستنی ئەم راستیە بە پەرۆشی و دڵگرانی خەوت و ئیدی بانگی خوای نەکرد.

/ لە خەودا حەزرەتی خزری بینی کە پێی دەوت: "بۆچی ئیدی بانگی خوا ناکەی؟" وتی: "چونکەو هیچ وەڵامێکم لەو هەموو ئەللە وتن و بانگ کردنە نەبیستەوە".

خزر فەرمووی: هەر ئەوەیکە دەتوانی ناوی ئەو بێنی سەر زمان زۆر شکور بکە چونکەو لە راستیدا هەر بە لوتفی ئەوە کە دەتوانی ناوی بێنی سەر زمان.

باوام ئەوە بزانە کە زۆر ئەزان و بێناگا هەبوون کە شیاوی ئەوە نەبوون ناوی بێنە سەر زمان و رێگەیان پێ نەدراوە/

/"خوای مەزن، چوارسەد ساڵ تەمەن و پاشایەتی و موڵکی دایە فرعەون، کە گشت ئەمانە بوو بە هۆی دوور کەوتن لە خوا، تەنانەت رۆژێکیش تووشی گێچەڵی نەکرد تاکو ئەوەك بیری ئەو بکاتەوە."

ئەو ژان و ئێشەی کە ئێمە بە تۆی دەدەین بیانوویەکە بۆ ئەوەی تۆ لە ئێمە نیزیکتر بیتەوەو باسی دڵت بۆ ئێمە بکەی و بگەیتە قوناخێکی ئاسمانی./

لە پێناوی ڕاستی

کابرایەك سەبارەت بە چۆنێتی ناسینی خۆی بە نوری خوا باس دەکاو دەڵێ:

"سەرەتا بە دایك و باوکم وت تاکو خوام پێ بناسێنن."

وتیان: "ناساندمان"

کەوایە لای ئەوان نەمام.

دوای ماوەیەك گەڕامەوەو چوومە بەردەرگای ماڵ و لە دەرگامدا.

باوکم وتی: "کێیە؟"

وتم: "منداڵی تۆ!"

وتی: من منداڵێکم هەبو پێشکەشی خوام کرد.

شتی پێشکەش کراویش وەرناگیرێتەوە.

دەرگای لێ نەکردمەوە..

"تذکرةالاولیا"

ئایینی بەندەیی

زەمانێکی خولامێکم کڕی.
لێم پرسی "ناوت چییە؟"
وتی: "تۆ بەچی بانگم دەکەی؟"
وتم: "چی دەخۆی؟"
وتی: "تۆ چیم دەدەیتێ؟"
وتم: "چی لەبەردەکەی؟"
وتی: "تۆ چیم لەبەردەکەی؟"
وتم: "چ کارێك دەکەی؟"
وتی: "چ کارێکم دەدەیتێ؟"
وتم: "چیت دەوێ؟"
وتی: "بەندە داوای هیچ ناکات"
کەوایە بە خۆم وت: "هەی کابرای داماو تۆ لە تەواوی تەمەنت ئاوا بەندەییت بۆ خوا کردووە؟"

"ئیبراهیم ئەدهەم"

رزگاری

ڕۆژێک "عەبدوڵڵا موبارەك" بە مەبەستی دیتنی بۆهلوول چوو بۆ سەحرا. گەیشتە لای ئەوو سڵاوی کرد و وتی:

"هەی بۆهلوول! داوات لێدەکەم پەندێك پێ بڵێی تاکو لە ژیانمدا تووشی گوناه نەبم لەبەرئەوەی من کابرایەکی گوناهکارم و ناتوانم دەرەقەتی نەوسی خۆم بم. ڕێگایەکم پێ پیشاندا تاکو رزگاریم بێت.

بۆهلوول کە ئەم قسانەی بیست، پێی وت: "هەی عەبدوڵڵا! من چوار مەرجم هەیە، ئەگەر تۆ ئەم چوار مەرجەت بەدیهێنا منیش پەندت دەدەمێ."

عەبدوڵڵا موبارەك قبوڵی کرد و بۆهلوول وتی:

"مەرجی یەکەم ئەوەیەکە کاتێك گوناه دەکەی و فەرمانی خوا بەجێناهێنی رزقی ئەویش نەخۆی!"

عەبدوڵڵا کە وای بیست، وتی:

"کەوایە رزقی کێ بخۆم؟"

بۆهلوول وتی: عەبدوڵڵا! تۆ پیاوێکی ژیری، دەتهەوێ داوای بەندەیی بکی و رزقی ئەویش بخۆیت و بە پێچەوانەی فەرمانی ئەو بکەیت! خۆت ببە بە دادوەر، مەرجی بەندەیی کردن ئاوایە؟

بەڵام مەرجی دوهەم ئەوەیە کە هەرکات ویستت گوناه بکەی ئاگاداربە لە موڵکی ئەودا نەبی!

عەبدوڵڵا وتی:

"بەڵام بۆهلوول! ئەمە لە مەرجی یەکەم ئاستەنگترە. هەموو شوێنێك موڵکی خوای گەورەیە. بۆکوێ دەتوانم بڕۆم؟"

بوهلوول وتی:

"وایە عەبدوڵڵا، کەوایە شیاو نییە ڕزقی ئەو بخۆیت، لە موڵکی ئەودا بیت و فەرمانی بەجێ نەهێنی!

بەلام مەرجی سێهەم ئەوەیە کە هەرکات ویستت گوناە بکەی، لە شوێنێك بیکە تاکو ئەو نەتبینێت، ئەو کات هەرچی ویست بکە."

عەبدوڵڵا وتی:

"بۆهلوول! ئەمە لە گشتی ئاستەنگترە. خوای گەورە ئاگاداری هەموو شتێك هەیەو لە هەموو شوێنێکیش هەیە."

بۆهلوول وتی:

"وایە، بەڵام مەرجی چوارەم ئەوەیە: کاتێك ئیزرائیل لەپڕایەکی بۆت هات تاکو فەرمانی خوا جێبەجێ بکات، پێی بڵێ برێك کاتت بداتێ تاکو بتوانی ماڵاوایی لە خزم و کەست بکەیت و تۆشەی ئاخرەتت کۆ کەیتەوە، دوایی ڕۆحم لە گیان دەرکە!"

عەبدوڵڵا وتی:

"بۆهلوول! ئەمە لە ئاستەنگترین مەرجەکانە. ئیزرائیل کاتێك کە دێت هەناسەیەکیش مۆڵەتت ناداتێ."

بۆهلوول وتی:

"وایە عەبدوڵڵا! کەوایە چونکەو ڕزقی ئەو دەخۆیت و لە موڵکی ئەو دایت و لە هەمو کات و ساتێکیشدا ئەو تۆ دەبینێ و کاتێکیش کە فەرمانی مردنت دەردەچێ تەنانەت بەقەرا هەناسەیەکیش ناتوانی زیاتر

بمێنیتەوە، هەربۆیە لە خەوی بێئاگایی هەستەو هەولی ئاخرەتی خۆت بدەو کاری ئەمڕۆت مەخەیێنە بۆ سبەی تاکو لە ڕۆژی قیامەت پەژیوان نەبیتەوە"

"جامع التمثیل"

نیازپاکی

ماوەیەك بوو کۆمەڵێك لە بەنی ئیسرائیلیەکان دارێکیان دەپەرەست. خواناسێك چونکەو ماڵەکەی لەو نیزیکیانە بوو ئاگاداری ئەم بابەتە بوو. تەورازێکی هەڵگرت و بۆلای دارەکە چوو تاکو بیبڕێتەوە.

ئیبلیس پێشی پێ گرت و وتی:

"بۆ دەتهەوێ کارێك بکەی کە هیچ قازانجێکی بۆت نییە، بۆ لەپێناو کارێکی بێسود دەست کێشاوەتەوە لە عیبادەتی خۆت؟"

بەردەوام ئیبلیس هەولی ئەوەی ئەدا کە خواناسەکە لە کارەکەی پاشگەز کاتەوە. لە کۆتاییدا توشی دەمەقاڵە بوون. خواناس و ئیبلیس لێیان بوو بە شەڕ و دوای ماوەیەك ململانێ ئیبلیس شکستی خواردو بە زەوی داکەوت.

خواناس لە سەر سینگی دانیشت، ئیبلیس وتی: "من بەردە تاکو پێشنیارێکت پێ بڵێم، گەر بە دڵت نەبوو ئەوکات هەرچی ویستت بکا!

خواناس وتی: "بیڵێ"

ئیبلیس وتی: "تۆ پیاوێکی هەژاری، من هەموو ڕۆژێ دو دینارت بۆ دێنم تاکو خەرجی خۆت و هەژارەکانی تر بکەی، ئەم کارە لە بڕێتی

دارەکە بۆ تۆ باشترە. گەر قبوڵی بکەیت هەموو ڕۆژێ دو دینار لە ژێر سەرینەکەن هەڵدەگری."

خواناس پێشنیاری ئیبلیسی قبوڵ کرد و لە بڕینی دارەکە پاشگەز بوویەوە. بە پێی بڕیارەکە خواناس ڕۆژی یەکەم و دوهەم دو دیناری لە ژێر سەرینەکەی هەڵگرت، بەڵام ڕۆژی سێهەم هەرچی گەڕا هیچی نەدۆزیەوە.

خواناس بۆ جاری دوهەم تەورازەکەی هەڵگرت تاکو دارەکە بڕێتەوە. لە ڕێگادا دیسان توشی ئیبلیس بوو. ئەم جارەشەیان لێیان بووبە شەڕ، بەڵام بە پێچەوانەی جاری یەکەم، ئەم جارەیان خواناس شکستی خوارد و بە زەوی داکەوت. ئیبلیس لە سەر سینگی دانیشت و وتی: "گەر لە بڕینی دارەکە پاشگەز نەبیتەوە هەر ئێستا دەتکوژم."

خواناس داوای لێکرد بەربیدات و لێی پرسی: "چیبوو کە جاری یەکەم شکستت لە من خوارد بەڵام بۆ جاری دووهەم سەرکەوتو بویت؟"

/ ئیبلیس وتی: "چونکە تۆ جاری یەکەم لەبەر خواو بە نیازێکی پاک هاتی، توانیت من شکست بدەیت. ئێمە لەهەمبەر کەسانێك کە لەپێناو خوادا کارێك دەکەن بێتوانایین. جاری دوهەم تۆ ژبۆ دینارەکان هاتی بۆیە شکستت خوارد!"/

خوا دلۆڤانە

ڕۆژێك حەزرەتی موسا(ع) لە كێوی توور لە كاتی سەڵادا وتی:

ئەی خوای هەموو جیهان!

وەڵام هاتەوە: "لبیك"

دوایی وتی: "ئەی خوای فەرمانبەران!"

وەڵام هاتەوە: "لبیك"

دوایی وتی: "ئەی خوای تاوانباران! موسا(ع) بیستی: "لبیك، لبیك، لبیك!"

حەزرەتی موسا وتی: "خوایا! حیكمەتەكە لەچیدایە كە تۆم بە جوانترین ناوان بانگ كرد، جارێك وەڵامت دامەوە، بەڵام تا وتم: خوای تاوانباران، سێ جار وەڵامت دامەوە؟"

خوا فەرمووی: "ئەی موسا! زاناكان بە زانست و مەعریفەتی خۆیان و چاكەكاران بە كردەوە چاكەكانی خۆیان و فەرمانبەران بە فەرمانبەر بوونی خۆیان متمتنەیان هەیە، بەڵام تاوانباران جگە لە بەزەیی من بۆكوێ پەنابەرن.

گەر ئەوان لە بارەگای منیش بێهیوا بن، ببن بە پەنابەری بارەگای كێ؟"

دەریای لێبوردەیی

شێخ ئەبولحەسەن خەرەقانی شەوێك نوێژی دەكرد، كە لەپڕ دەنگێك هات كە وتی:

"هەی ئەبولحەسەن، دەتهەوێ هەرچی سەبارەت بە تۆ دەزانم لای خەڵكی باسی بكەم تاكو بەردبارانت بكەن؟"

شێخ وتی: "خوایا، دەتهەوێ منیش هەرچی سەبارەت بە لێبوردەیی و كەرەمی تۆ دەزانم بە خەڵكی بڵێم تاكو ئیدی كەس كڕنۆش و سوجدەت بۆ نەكات؟"

نەوا هات: "نە تۆ باسی كەو نە من."

"عەتار نەیشابووری"

دەبێ بە ئاڵتون بینوسی
" وتەو قسەکانی شێخ ئەبولحەسەنی خەرەقانی "

* ئەو کەسانەی کە لەسەر زەوی دەڕۆن،
ئەوانە مردووکان و
ئەو کەسانش کە لە زگی خۆلدا نوستون
ئەوانە زیندوکانن.

* بەندەی باش ئەوەیە کە هەر دو دەسی راست بێ،
واتە هەرچی بەو دو دەسە دێیکا کردەوەی باش بێ،
تاکو ئەو شتەی فرشتەکان لە دەسی راستی دەنوسن
هیچ جیاوازییەکی دەگەڵ نوسینی فرشتەکانی دەسی چەپی نەبێت.

* هەرچی دنیات زیاتر بوێت،
دنیا لەسەرت زاڵترە.
کاتێکیش وازی لێبێنی،
تۆ بەسەریدا زاڵ دەبی.

* باشترین شت،
دڵێکە کە هیچ خراپیەکی تێدا نەبێ.

* لێیان پرسی "دڵپاکی" چییە؟ وتی:
"هەر شتێك لەپێناو ڕاستیدا بکەی، دڵپاکیەو
هەر شتێکیش بۆ خەڵکی بکەیت، سەرۆکایەتیە."

* خوایا گەلەکەت شوکری نیمەتەکانی تۆ دەکەن،
من شوکری تۆ دەکەم.
نیمەت، هەبوونی تۆیە.

وتووێژی جەبرەئیل و میکائیل

جەبرەئیل وتی:
"من زۆرم پێسەیرە کە بەم گشتە بێزڕێزی و زوڵمی ئەو گەلە،
خوای گەورە، بەهەشتی لەبەرچی ئافراند؟"
میکائیل کە ئەم قسەیەی گوێ لێبوو وتی:
"من ئەوەم پێسەیرە خوا بەم گشتە دلۆڤانی و لێبوردەییەی کە بۆ بەندەکانی هەیە، لەبەرچی دۆزەخی ئافراندووە؟"
دەنگێك لە لایەن حەزرەتی عیزەت و بەرێز جەبەروتەوە هات:
"لە وتەکەی هەردوکتان ئەوەم زیاتر بەدڵە کە گومانی جوانتر بکا واتە رەحمەت و دلۆڤانی منی زیاتر لەبەر چاوبێ تاکو پق و توورەییکەم."

"کشف الاسرار"

پێناسەی پێگەیشتن

زارۆکێك بووم کە سەبارەت بە پێگەیشتن پرسیارم لە گەورەیەك کرد، وتی: "لە نوسینەکاندا هاتووە کە سێ نیشانەی هەیە: یەکەم تەمەنی پانزە ساڵانی و دوهەم لە خەودا گان کردن و سێهەمیش دەرهاتنی موی بەر.

بەڵام لە ڕاستیدا تەنیا نیشانەیەکی هەیە: ئەویش ئەوەیە کە لای خوای گەورە و مەزن خۆت لەوە زیاتر پیشان بدەی تائەوەیکە گیرۆدەی نەفس و هەوەسی خۆت بیت. ئەو کەسەش کە ئاوا نەبێت، زانایان بە پێگەیشتووی نازانن.

متمانەی بە ئێمە بوو

شێخ عەبدوڵڵا بن خەفیف بیرەوەری خۆی لە سەفەرەکەی حەجی ئاوا باس کردووە:

"ویستم بچم بۆ حەج. کاتێك کە گەییشتمە بەغدا ئەوەندە سەرم قاڵ بووم کە بیرم چوو سەردانی گەورەیەك بکەم. کە گەییشتمە بیابان، پەتێك و دۆڵچەیەکم پێ بوو. تینووم بوو، بیرێکم بینی، بەچکە ئاسکێك ئاوی لێ ئەخواردەوە، کاتێك چووم بۆ سەر بیرەکە ئاوەکە کەمی کرد.

وتم: خوایا! نرخی من لەو ئاسکە کەمترە؟

هەر وام وت لە گوێمدا دەنگێکم بیست کە وتی:

"هەی پیاو، ئەو ئاسکە پەت و دۆڵچەیەکی نەبوو، بڕوای بە ئێمە بوو."

"عطار، تذکرةالاولیا"

چیرۆکەکانی متمانە کردن

براکانی یێسف کاتێك ویستیان یێسف بخەنە ناو بیرەکە، یێسف زەردەخەنەیەکی تاڵی کرد. یەهود! یەکێك لە براکانی یێسف پرسی: "بۆ پێدەکەنی؟ ئێرەخۆ شوێنی پێکەنین نییە!"

یێسف وتی: "رۆژێکی بیرم لەوە دەکەردەوە کە بە بوونی براگەلی ئاوا بەهێز کێ دەتوانێ دوژمنیم لەگەڵ بکا!"

ئێستاکە خوا هەر ئەو برایانەی خومی پێ پیشاندام تاکو جگە لە ئەو متمانەم بە کەسیتر نەبێ.

* * *

حەزرەتی موسا ددانی وەژان کەوت و سکاڵای لە خوا کرد. خوای گەورە فەرمانی پێدا کە لە فڵانە گیا کەڵك وەربگرێ. حەزرەت وای کردو چاك بووە.

جارێکیتر ددانی موسا وەژان کەوت و هەر ئەو دەرمانەی بەکار هێنا، بەڵام ددانی چاك نەبووە! ئەو هۆیەکەی لە خوا پرسی. ئەوا هات کە جارەکەی پێشو بە هیوای منەوە چوی، بەڵام ئەم جارەیان بە هیوای گیاکەوە چوی و لە من خافڵ بووی.

دزی ئایین

ڕۆژێك دزێك پاكەتێكی دۆزیەوە كە تێیدا شتگەلی بە نرخی تێدا بوو و هەروەها ئایەت لكورسێكیش پێی لكابوو. ئەو، پاكەتەكەی گەڕاندەوە بۆ لای خاوەنەكەی.

/ هۆیەكەیان لێپرسی، وتی: "بە بڕوای خاوەنی ئەمماڵە، ئەم ئایەیە ماڵەكەی لە دەستی دز دوور رادەگرێ، من دزی ماڵم نەك دزی ئایین! گەر مـن ئـەوەم نەگەڕاندبایەوە شـك و دودڵـی سـەبارەت بـە ئـۆل لای خاوەنەكەی دروست دەبوو، ئەوكات من دەبووم بە دزی ئۆلیش."

"كشف الاسرار خاجە عەبدوڵلا ئەنساری"

گەڕانەوە بۆلای ئەو

سەڵەفخۆرێك لە شوێنێك تێدەپەڕی. هەر لەم شوێنە منداڵگەلێك کایەیان دەکرد. کاتێك کە گەیشتە لای منداڵەکان، گشتیان بە یەکەوە وتیان:

لێی دوور بکەوینەوە تاکو تۆز و خۆڵی سەڵەفخۆر لەسەرمان نەنیشێ.

تاکو وەکو ئەو چارەڕەش نەبین. کابراکە ئەم قسانەی زۆر پێناخۆش بوو هەربۆیە چوو تۆبەی کرد.

کە گەڕایەوە، منداڵەکان لەڕێگادا بوون و بەیەکەوە وتیان:

با دوور بکەوینەوە تاکو تۆزی ئێمە لەسەر وی نەنیشێ.

تۆبەکار وتی: "خوایا لە ماوەی کاژمێرێك کە لەگەڵ تو ئاژ بوومەوە، ناوی منت بە چاکی و دروستی پیشان داوەو دەنگی دەهۆڵی دڵەکانت بۆ من وەگەڕخستووە."

چیرۆکی تۆبەی عەترفرۆش

دەگێڕنەوە هۆی تۆبە کردنی عەترفرۆش ئەوە بوو کە ڕۆژێك لە دوکانەکەی خریکی خوێندنەوە بوو، دەروێشێك هاتە ژۆر و چەن جار وتی الله اکبر، بەڵام عەترفرۆش هەر بۆلای نەهات. دەروێش وتی:

"خاجە تۆ چۆن دەمری؟"

عەترفرۆش وتی: "هەر بەو شێوازەی تۆ دەمری!"

دەروێش وتی: "تۆ دەتوانی وەکو من بمری؟"

عەترفرۆش وتی: "بەڵێ"

دەروێش پیاڵەیەکی چێوی هەبوو، لەسەر سەری داناو وتی: "الله" و مرد.

عەترفرۆش ئەمەی کە بینی پەشۆکاو و دوکانەی تێك داو، هاتە سەر مەسلەکی ئەو.

"جامی"

قەباعەتی دزی

باس دەکەن دزێك بوو کە زۆر شارەزا بوو لە کارەکەی، گەر دەیهەویست دەیتوانی دەمامك بداتە سەر ئەستێرەگەڕۆکی کەیوان و یان دەمامك لەسەر ئەستێرەگەڕۆکی زۆهەرە لادا، لە کەلێنی هەر کونێکەوە وەك شۆقی مانگ دەچوو ژوورەوە و لە قەڵشایی هەر دەرگایەك وەك تیشکی خۆر خۆی پێیا دەکرد.

پاشای شارەکە دەیهەویست بیگرێ، بەڵام هەلێك نەدەرەخسا بۆ گرتنی.

شەوێك هەر ئەو دزە بەپێی رەوشتی خۆی لە قەراخ دیوارێك خۆی شاردبووە تاکو لە رێبواران شەمەکێك بدزێ. روانی، کۆمەڵێك کەسی بینی کە ژنێکیان لەسەر پیاوێك بە زینا گرتبوون وبۆلای فەرمانداری ناوچەکە رایاندەکێشا.

ژنەکە هاواری کرد: هەی موسڵمانینە، نە قسەیەکی خراپم وتووە نە دزیم کردووە، چیتان لەمنی داماو دەوێت؟ ئەم قسەیە دزەکەی چاك تەمبێ کرد. لەگەڵ خۆی وتی: ئەە.. لەو کارەی کە من دەیکەم.. کارێك کە ژنێکی لەشفرۆش پێی شورەییە کە بیکا. رۆیشت و لەم کارەی خۆی تۆبەی کردو ئیدی بۆلایدا نەچوو.

دو شێوەی مردن

ڕۆژێك پاشایەك ویستی بچێت بۆ سوارکاری. فەرمانیدا جلەکانی بۆ بێنن. ئەوەی کە باشتر بوو لەبەری کرد و هەروەها چەن ئەسپیشیان بۆ هێنا. ئەسپێك لەوانیتر باشتر بوو، سواری بوو و لەگەڵ کۆمەڵێك لە سوارکارەکانی دەرچوو و ئەوەندە لەخۆبایی بوو کە چاوی لە کەس نەدەکرد. ئیزرائیل بە شێوازی دەروێشێك هاتە لای.

سڵاوی لێکرد، پاشا وەڵامی نەدایەوە. لقاوی ئەسپەکەی گرت، پاشا وتی:

"وازبێنە نازانی خەریکی چی دەکەی؟"

وتی:"پاشا من کارێکم پێتە" وتی: "ڕاوەستە تاکو دابەزم."

وتی: "نا، هەر ئێستا." وتی: "خێرا بیڵێ"

سەری بردە لای گوێی و پێی وت: "من ئیزرائیلم، هاتوم هەر لەم ساتەدا گیانت لێ بگرم."

پاشا ڕەنگی پێوا ئەماو زمانی لەکار کەوت و تی:

"بەس بێڵە بچمەوە ماڵ و لەگەڵ ژن و منالم ماڵاوایی بکەم."

وتی: "نا، هەر ئێستا گیانت دەگرم."

ئەوەی وت و گیانی لێسەند، پاشا لە ئەسپەکە کەوتە خوارەوە و ئیزرائیلیش ئەوێی بەجێهێشت.

ئیماندارێکی بینی، وتی: "دەمەوێ نهێنییەکت پێ بڵێم." وتی: "بیڵێ."

وتی: "من ئیزرائیلم."

وتی: "هەی بەخێربێی، زۆر درەنگ هاتی من نەمێژە چاوڕوانتم، هیچ کەس لە تۆ ئازیزتر نایەتە لای من، هەر ئێستا گیانم دەرکە."

وتی: "دانیشە، سەرەتا ئەگەر کار و پێداویستیەکت هەیە بیکە."

وتی: "هیچ کارێك لای من گرنگتر لە بینینی خوای خۆم نییە."

وتی: "هەرئێستا گیانت دەردەخەم."

وتی: "ڕاوەستە با دەسنوێژ بگرم و نوێژ بکەم، تۆش لە سوجدە گیانم لێ بستێنە." ئەویش وای کرد.

"غەزالی، کیمیای سەعادەت"

ڕاستی مەرگ: تاڵ یان شیرین؟

ئیزرائیل گەیشتە سەر بەئیمانێک،

پێی وت:

تۆ کێی؟

ئیزرائیل وەڵامی دایەوە:

"من لەناوبری چێژەکانم و جووتەکان لەیەک جیادەکەمەوە"

کابرای بە ئیمان پێی وت:

هەی جوامێر! بۆ هەر خەسڵەتە خراپەکانت پیشان دەدەی و سەبارەت بە خەسڵەتە باشەکانت هیچ ناڵێی؟

ئیزرائیل وتی:

"خەسڵەتی باشم چییە؟"

ئیماندار وتی:

"تۆ مەڤاڵ دەگەیەنی بۆلای مەڤاڵەکەی!"

"کشف الاسرار"

شوکر

جۆنەیدی بەغدادی هەوت ساڵان بوو کە بردیان بۆ حەج.

لە مزگەوتی الحرام سەبارەت بە شوکر قسەیان دەکرد و لەنێوان چوارسەد پیردا، چوارسەد وتاریان سەبارەت بە شوکر وت.

بە جۆنەیدیان وت: "تۆش شتێك بڵێ."

جۆنەید وتی: "شوکر ئەوەیە کە ئەو نیمەتەی خوا بە تۆی داوە قەدری بزانی و نیمەتی ئەو نەکەی بە سامانێك بۆ کاری خراپ."

جۆنەید هەرئەوەی کە وت، گشتیان بەیەکڕا وتیان لەم قسەیە باشتر نییە.

"عەتار"

ژماردنی نیعمەت

عەبدوڵڵا الفرج العابد دەڵێ:

لە ماوەی شەووڕۆژێك لە خۆمدا چواردەهەزار نیعمەتم ژمارد،

وتیان:

ژماردنەکەی چۆن بوو؟

وتی:

هەناسەی خۆم ژمارد،

لە شەووڕۆژێکدا چواردەهەزار هەناسە دەبوو.

"ابوسعید ابوالخیر"

حەج هەر سوڕان بە دەوری بەردا نییە

کەسێك هاتە لای شبلی، شبلی پێی وت: "لە کوێوە دەی؟" وتی: "لە حەج بووم."

وتی: حەجت کرد؟ وتی: "بەڵێ."

وتی: "سەرەتا کە لە ماڵ چوویتە دەرەوە و ماڵاوابیت لە نیشتمان کرد ئاخۆ لە گشت گوناهەکانیشت ماڵاوابیت کرد؟" وتی "نا" وتی: کەوایە کۆچت نەکردووە."

وتی: چووی بۆ مەکە؟ وتی: "بەڵێ" وتی: ئاخۆ لە لایەن خوای مەزن ئاگادار کرایەوە بۆ چوون بۆ مەکە؟"

وتی: "نا". وتی: "کەوایە بۆ مەکە نەچوویت."

وتی: "چوویە ژوور حەرەمەوە؟" وتی: "بەڵێ" وتی: "لەکاتی چوونەژوورەوەت بەڵێنیتدا کە واز لە هەموو شت گەلی حەرام بێنی؟" وتی: "نا" وتی: کەوایە نەچوویتە ژوورەوە."

وتی: "کەعبەت بینی؟" وتی: "بەڵێ". وتی: "ئەو شتەی کە بەنیازی بویت بینیت؟ وتی: "نا". وتی: "کەعبەشت نەدیوە."

وتی: "سێ بەردەکەت هەڵاویشت و ئامادەی بەردی چوارم بویت؟"

وتی: "بەڵێ" کەوایە وتی: "لە دنیا رات کرد، بەم شێوازە کە تۆ بزانی لێی دور کەوتیتەوە و وازت لێهێنابێ دواجار بە هاویشتنی بەردی چوارەم هێور بوویتەوە و بەم هۆیش سپاسی خوات کردبی؟" وتی: "نا" وتی: "کەوایە بەردت هەڵنەداوە".

وتی: "لە سەفا هاتیتە خوارەوە؟" وتی: "ئەدی". وتی: "هەموو هۆیەکت لێ دورکەوتەوە بۆئەوەیکە سەفا بدۆزیتەوە؟" وتی: "نا". وتی: "کەوایە سەرنەکەوتوی لە سەفاو نەهاتیتە خوارەوە".

وتی: "عەرەفاتت تێپەڕ کرد؟" وتی: "ئەدی". وتی: "زانیت لەبرچی خولقێندراوی؟" وتی: "نا" وتی: "نەچوویتە عەرەفاتیش".

تۆ دەبێ بگەرەیتەوە بۆ ئەوەی بزانی چۆن لەمەوبەدواوە گشت ئەو کارانەربکەیت، ئێستاکە من حەجم بە تۆ ناساند بۆ ئەوەیکە هەرجارەی چووی بۆ حەج هەول بدەی گشت ئەم کارانە بکەیت.

"ابن عربی، فتوحات مکیه"

٤

مرۆڤ

دەبێ دنیایەکی تر بونیات بنێین و

سەرلەنوێ مرۆڤ دروست بکەینەوە

"حافز"

پێگە و پەیامی مرۆڤ

یەکێک وتی: "لێرە شتێکم فەرامۆش کردووە."

مەولەوی فەرمووی: لەدنیادا شتێك هەیە کە فەرامۆش ناکرێت، ئەگەر هەموو شتەکانی تر فەرامۆش بکەیت و ئەویان فەرامۆش نەکەیت، ئەوا جێی ترس نییە و ئەگەر هەموو شتێکی تر بەجێ بهێنیت و لەیادیان نەکەیت و ئەویان فەرامۆش بکەیت، ئەوا هیچت نەکردووە، هەروەکو پاشایەك تۆی ناردبێت بۆ ئەنجامدانی کارێکی دیاریکراو، تۆ بچیت و سەد کاری تر بکەیت جگە لەو کارەی کە بۆی چوبوویت، کەواتە تۆ هیچت نەکردووە.

کەوابوو مرۆڤ بۆ بەجێ هێنانی کارێك و بۆ مەبەستێك هاتووەتە سەر ئەم دنیایە، گەر بێت و ئەو کارە بەجێ نەهێنێت، وەك ئەوە وایە هیچی نەکردبێت.

گەڕان بەدوای خەزێنەدا

مەولەوی لەمەسنەویدا، چیرۆکی پیاوێکی گێڕاوەتەوە کە بەدوای خەزێنەدا دەگەڕا و هەمیشە لەخودا دەپاڕایەوە و دوعای دەکرد کە: خودایە! خەڵکی ئەم هەموو خەزێنەیان کردووەتە ژێر زەوی و ئێستا مردوون و کەس کەڵکی لێوەرناگرێت، خەزێنەیەك پیشانی من بدە کە بیدۆزمەوە و تەمەنێك بەئاسوودەیی بەرمە سەر.

لەخەودا پێی وترا: دەچیت بۆ فلانە شوێن، لەسەر فلانە کێو و فلانە شوێن دەوەستیت، تیرێك لەکەوانەکەت دەهاوێژیت، لەهەر شوێنێك کەوت، خەزێنەکە لەوێدایە.

ئەو پیاوە هەموو کەرەستە و پێداویستییەکی هەڵگرت و چوو بۆ هەمان شوێن و بینی کە هەموو نیشانەکان راستن، ئینجا تیرەکەی خستە سەر کەوان و وتی: "ئێستا بۆ کام لای بهاوێژم"، بیری کەوتەوە کە پێیان نەوتووە بۆ کام لای بهاوێژێت.

بەهەرحاڵ تیرەکەی بەلایەکدا هاویشت و، ئەو شوێنەی تیرەکەی لێکەوت بە پاچ و پێمەرە هەڵیکەند، بەڵام هیچ لەگۆڕێدا نەبوو! سەرلەنوێ تیرێکی تری بەلایەکی تردا هاویشت، هیچ ئاسەوارێك نەبوو، باکوور و باشووری نیشانە گرت و دیسانەوە هیچی دەست نەکەوت.

گەڕایەوە بۆ مزگەوت و دەستی کردەوە بە دوعا و پاڕانەوە و دووبارە خەونی بینی، هەمان کەسی بینیەوە کە ڕێنمایی کردبوو، پێی وت: "ئەوە چۆن ڕێنماییەك بوو کە بۆ منت کرد، چەندەی گەڕام هیچم نەدۆزیەوە."

ئەو کەسە وتی: "من کەی بە تۆم وت کە تیرەکە بەهەموو هێزتەوە رابکێشیت و بیهاوێژیت؟ من وتم تیرەکەت بخەرە سەر کەوان و لەهەر شوێنێك کەوتە خوارەوە خەزێنەکە لەوێدایە."

کابرا ڕۆژی دواتر ڕۆیشتەوە و تیرێکی لەسەر کەوانەکەی سوار کرد و هەرلەجێوە بەریدایەوە، تیرەکە لەژێر پێی خۆی کەوت و ئەویش ژێر پێی خۆی کۆڵی، خەزێنەکەی دۆزیەوە.

لەزانایەکیان پرسی: مەبەستی مەولەوی لەگێڕانەوەی ئەم چیرۆکە چییە؟ ئەویش لەوەڵامدا وتی: "و في انفسکم افلا تبصرون" واتە خەزێنە لەخودی خۆتایە. بۆچی ئەمسەر و ئەوسەر دەکەیت؟

مەبە بەچیرۆکنووس

خاجە عەبدولکەریم، خزمەتکاری شێخ ئەبوسەعید بوو. وتی: رۆژێك دەروێشێکی خۆمان لەگەڵمدا دانیشتبوو تاکو یەکێك لەچیرۆکەکانی شێخی بۆ بنووسمەوە.

کەسێك گەیشت و وتی: شێخ بانگی تۆ دەکات، رۆیشتم.

هەر کە گەیشتمە لای شێخ، شێخ پرسی:

"چیت دەکرد؟"

وتم: "دەروێشێك داوای چیرۆکی شێخی دەکرد، ئەوەم دەنووسیەوە."

وتی:

"ئەی عەبدولکەریم.. مەبە بە چیرۆکنووس، وەها بە کە خەڵك چیرۆکی تۆ بڵێتەوە."

"محەمەد بن منەوەر، اسرار التوحید"

کردەوەی بایەزید

بایەزید بەستامی بەڕێیەکدا دەڕۆیشت. گەنجێك بەدوای کەوتبوو، هەنگاو بەهەنگاو شوێنی دەکەوت و دەیووت: شوێنکەوتنی گەورەپیاوان ئاوا دەبێت.

شێخ پەستەکێکی لەبەردا بوو. گەنجەکە وتی: پارچەیەك لەم پەستەکەت بدە بەمن تاکو بەکفنەکەی خۆمی بدوورمەوە. بایەزید وتی: **گەر تۆ پەستەکی بایەزید لەبەر خۆت بکەیت، هیچ سوودێکی بۆ تۆ نییە، مەگەر کردەوەکانت کردەوەی بایەزید بن.**

* * *

حەسەن بەسری پۆلێك خەڵکی بینی کە لەسەر تەرمی پیاوچاکێك کۆبیوونەوە، وتی: "بۆچی لەسەر تەرمەکەی کۆدەبنەوە، کاروکردارتان وەك ئەو بێت بۆ ئەوەی وەکو ئەو بن."

شەرافەت

پیاوێک لۆمەی سوقرات-ی دەکرد کە گوایە سەربە خانەدانێکی بەشەرافەت نییە.

سوقرات وتی: "خانەدانەکەی من مایەی شەرمی منن و تۆش مایەی شەرمی خانەدانەکەتی."

* * *

عەرەبێکم بینی کە بەکوڕەکەی خۆی دەوت: "یا بني انك مسئول یوم القیامة ماذا اکتسبت ولا یقال انتسبت، واتە لێت دەپرسنەوە کە هونەرەکەت چییە، لێت ناپرسن کە باوکت کێیە؟"

"سەعدی، گولستان"

هێزی هیمەت

مێروولەیەکیان بینی کە ناوقەدی هەڵبەستبوو
و کوللەیەکی دە هێندەی خۆی هەڵگرتبوو.
بە سەرسوڕماوی وتیان:
"سەیری ئەم مێرووە بکەن کە بەم لاوازییەی خۆی چۆن بارێکی وەها قورس هەڵدەگرێت؟"
لەگەڵ ئەوەی مێرووەکە گوێی لەمە بوو پێکەنی و وتی:
"پیاوینە، بار بەهێزی هیمەت و باسکی جوامێری هەڵدەگیرێت نەك بەهێزی جەستە و شان و مل پانی."
"عەبدولڕەحمان جامی، بەهارستان"

هێزی ئیرادە

یەکێك لەخەلیفەکان لەمنداڵییەوە خووی بەگوڵ خواردنەوە گرتبوو.
ڕۆژێك بە پزیشکەکەی خۆی وت:
"چی بکەم ئەم خووەم تەرك بێت؟"
پزیشك وتی:
"ئیرادەیەك وەك ئیرادەی مرۆڤی بەرز"
وتی: "ڕاست دەکەیت."
ئیتر ئەم کارەی دووبارە نەکردەوە.

"شێخ بەهایی"

غەفلەت

دەڵێن پیاوێک لەدەست وشترێکی سەرشێت هەڵدەهات و بەناچار خۆی هەڵدایە ناو چاڵێك و دەستی بەلقی دارێکەوە گرت کە لەسەر لێواری چاڵەکە ڕوابوو، هەردوو پێشی لەجێیەك گیر کرد.

لەم بەینەدا باشتر سەیری دەورووبەری کرد، هەردوو پێکەی لەسەر چوار مار داناپوو کە سەریان لەکون دەرهێنابوو. سەیری قووڵایی چاڵەکەی کرد ئەژدیهایەکی تۆقێنەری بینی کە دەمی کردبۆوە و چاوەڕێی کەوتنی ئەوی دەکرد. سەری بەرز کردەوە، جرجی ڕەش و سپی لقی دارەکەیان دەخوارد کە دەستی پێوە گرتبوو.

هەر لەپاڵ خۆی چاوی بە نەختێك هەنگوین کەوت، پەنجەیەکی لێدا و بۆلای دەمی برد، ئەوەندە بەتام و چێژی هەنگوینەکەوە سەرقاڵ بوو کە لەبیری چووبۆوە لەچ دۆخێکدایە، بیری لەوە نەکردەوە کە پێی لەسەر چوار مار داناوە و نازانێت کەی دەکەونە جوڵە و مشکەکان بێ وەستان لقی دارەکەیان دەبڕییەوە، لەگەڵ لێبوونەوەی لقەدارەکە کەوتە ناو دەمی ئەژدیهاکە. ئەو چێژە کاتییە تووشی غەفلەتێکی وای کرد و پەردەی بەسەر عەقڵیدا کێشا تاکو مشکەکان لقی دارەکەیان تەواو بڕییەوە و کابرای داماو کەوتە ناو دەمی ئەژدیهاکە.

"نەسروڵڵا مەنیشی، کلیلە و دمنە"

پیاو بەپلە و پایە گەورە نابێت

دەڵێن: ئەسکەندەر پیاوێکی گەورەی سوپاکەی لەسەر پۆستەکەی لادا و، لەسەر کارێکی سادە و ساکاری دانا.
ئەو پیاوە ڕۆژێك هات بۆلای گەورەی. ئەسکەندەر پێی وت:
"کارەکەی خۆت چۆن دەبینیت؟"

وتی:
"تەمەنی گەورەم درێژ بێت،
پیاو بەپلە و پایە گەورە نابێت.
ئەسکەندەر ئەم قسەیەی بەدڵ بوو، گەڕاندیەوە سەر کارەکەی پێشووی و پلەی بەرز کردەوە.

"غەزالی، نصیحة الملوك"

نهێنی ژیانێکی شاد

"زنـون"ی حـەکیم، پیـاوێکی خەفـەتباری لەکـەنار دەریـا بـینی کـە خەمی دنیای دەخوارد. حـەکیم پێـی وت: "خـەم لـەدنیا مـەخۆ. ئەگـەر لەوپـەڕی هێـز و دەسـەڵاتدا، لـەناو کەشـتیدا بوویتایـە و کەشـتییەکەت دەشکا و بەرەو نقومبوون ڕۆیشتبای، ئایا دوا ئاواتی تۆ ئەوە نەدەبوو کە ڕزگارت بێت و هەموو سەروەت و سامانەکەت لەدەست بدەیت؟"

وتی: "بەڵێ."

ئینجـا پێـی وت: " ئەگـەر فـەرمانڕەوای دونیـا دەبوویـت و هـەموو کەسـانی دەوروبـەرت نیـازی کوشـتنی تۆیـان بووایـە، ئایـا ئـاواتی تـۆ ڕزگاربوون لەدەستی ئەوان نەدەبوو، تەنانـەت بەرامبـەر بـە لەدەسـتدانی هەموو دەسەڵاتەکەت؟"

وتی: "بەڵێ."

وتی: "ئێستا بیر بکەرەوە، تۆ هـەمان خـاوەن هێـز و توانایـت و هەمان پاشایت، کـە سـەروەت و سامانەکەت لەدەسـت داوە، بـەڵام گیانت پارێزراوە."

کابرا بەو قسانە هێور بووەوە.

"شێخ بەهایی"

دەبێت بە زێڕ بنووسرێت

وتار و قسەکانی زەنونی میسری

زەنونی میسری دەڵێت: یەکێکم بینی کە بە ئاسماندا دەفڕی. وتم: چۆن گەیشتیتە ئەم ئاستە؟

وتی: پێم لەنەفس نا تاکو باڵم گرت.

- هاوڕێیەتی کەسێك بکە کە لەگەڵ گۆڕانی تۆدا نەگۆڕێت.
- هاوڕێــەتی کەســێك مەکــە کــە ڕواڵــەتی گوزارشــت لــەناوەڕۆکی نەکات.
- وتیــان دنیــا چییە؟ وتــی: ئــەوەی تــۆ ســەرقاڵ بکــات و لەحــەق دووررت بخاتەوە.
- ڕەمزی خۆشبەختی من لەسێ شتدایە: چەندەی تەمەنم دەچێتە ســەر، تــەماحم کــەمتر دەبێتــەوە و، چــەندەی مــاڵ و مــوڵکم زیــاد دەبێت، دەست و دڵ کراوەتر دەبم و، چەندەی پلە و پایــەم بــەرز دەبێتەوە، دڵنزمتر دەبم.
- شەرم لەخوا بکە کە ئەوەی پێت خۆش بێت داوای لێ دەکــەیت، لەکاتێکــدا ئــەوەی خــوا بەناپەســندی دەزانێــت تــۆ ئــەنجامی دەدەیت.
- یەکەم ڕێگە بۆ گەیشتن بەخوا، خۆشەویستی و تەندروستییە.

- ئەوەی بەچاوی دەرس وەرگرتن سەیری دنیا نەکات، هێندەی ئەو غەفڵەتە، دڵی نابینا دەبێت.
- ڕۆژێك بەکەنارەکانی نیل-دا تێپەڕ دەبووم، گەنجێکم بینی کە زۆر دڵخۆش بوو، وتم: هەی غەریب.. سەربە کوێیت؟ وەڵامی دامەوە:

"غەریب" کێیە کاتێك کە هاوڕێیەتی خوا بکات؟

کێ تەنها دەبێت کاتێك کە خوا هاوڕێی بێت؟

هەمووان لەبارەی تۆبەوە پرسیاریان لێکرد، وتی: تۆبەی گشتی بەهۆی گوناهەوەیە و تۆبەی تایبەت بەهۆی خافڵ بوونە لەیادی خوا.

٥

عەشق، خزمەت، میهرەبانی

عارف، عارف نییە گەر وەکو زەوی نەبێت
تاکو چاکە و خراپە بەسەریدا تێپەڕن
و وەکو هەور کە سێبەر دەخاتە سەر هەمووشت
و وەکو باران کە دەگاتە هەموو شوێنێک

"جنید بغدادی"

ئاسانترین ڕێگەی گەیشتن بەخودا

پرسیاریان لەشێخی ئێمە کرد

کە مەودای گەیشتن بەخودا چەندە،

وتی:

"لەهەزار ڕێگە زیاترە و هێندەی ژمارەی بوونەوەران ڕێگە هەیە بۆ گەیشتن بە خودا،

بەڵام هیچ ڕێگەیەك نزیکتر و باشتر و ئاسانتر لەوە نییە کە دڵی باوەڕدارێك خوش بکەیت و ئێمە بەم ڕێگەیەدا ڕۆیشتین و ئەمەمان هەڵبژارد و ئەم ڕێگەیە بۆ هەمووان پێشنیار دەکەین".

"محەمەد بن منەوەر، اسرار التوحيد"

سەردانی کردنی خوداوەند

خوداوەند بە حەزرەتی موسای وت:

ئەی موسا من نەخۆش بووم، بۆچی نەهاتی بۆ سەردانی کردنم؟!

حەزرەتی موسا وتی:

خودایە.. تۆش نەخۆش دەکەویت؟!

جواب هات: "بەڵێ، فلان بەندەی من، هاوڕێی من لەفلان شوێن نەخۆش کەوتووە، نەچوویت بۆ سەردانی! واتە لەڕاستیدا نەهاتووی بۆ سەردانی من."

حەجی گشتی، حەجی تایبەت

"عەبدوڵڵا موبارەك" كە لەحەج گەڕابۆوە سەعاتێك خەوت و لەخەودا بینی كە دوو فریشتە لەئاسمانەوە دابەزین. یەكیان لەوی تری پرسی كە "ئەمساڵ چەند كەس هاتووە بۆ حەج؟" ئەوی تریان وتی: "شەش سەد هەزار كەس." وتی: "چەندیان حەجەكەی قبوڵ بوو؟"

وتی: "كەسیان حەجی لێ قبوڵ نەكرا."

عەبدوڵڵا كە گوێی لەمە بوو، تووشی دڵەڕاوكەیەك بوو و وتی: "ئەم هەموو خەڵكە كە لەگۆشە و كەناری جیهانەوە، بە چەندەها ڕەنج و هیلاكی هاتوون، هەمووی پووچەڵ بوو؟"

ئینجا فریشتەكە وتی: "لەشاری دیمەشق پینەچییەك هەیە كە ناوی عەلی بن مۆفەق-ە، ئەو نەهاتووە بۆ حەج، بەڵام حەجی ئەو قبوڵە. كاتێك گوێی لەمە بوو لەخەو ڕاچڵەكی و چووە دیمەشق، تاكو ئەو كەسەی پەیدا كرد و بانگی كرد، كەسەكە هاتە دەرەوە، وتی: "ناوت چییە؟" وتی: "عەلی بن مۆفەق." وتی: "قسەیەكم لەگەڵ تۆدا هەیە."

وتی: "فەرموو." وتی: "تۆ چیت كردووە؟" وتی: "سی ساڵ بوو ئارەزووی حەج چوونم دەكرد و بە كاری پینەچێتی سێ سەد و پەنجا درهەمم كۆكردەوە. ئەمساڵ بەنیازی حەج بووم. ڕۆژێك كە ژنەكەم دووگیان بوو، بۆنی تەعامێكی بەسەردا هات، بە منی وت: "بڕۆ هەندێك لەو تەعامەم بۆ بهێنە." منیش چوومە بەر دەرگای دراوسێ. دراوسێكەم گریا و وتی: "سێ شەو و ڕۆژ بوو كە منداڵەكانم هیچیان

نەخواردبوو، ئەمڕۆ چاوم بە کەرێکی تۆپیو کەوت، هەندێک گۆشتم لەلاشەکەی کردەوە و کردم بەخواردن، حەلاڵی ئێوە نییە." لەگەڵ بیستنی ئەمە ئاگر بەربووە گیانم. ئەو سێ سەد و پەنجا دینارەم هەڵگرت و دام بەو. وتم: "بیکە بە نەفەقەی منداڵەکانت کە ئەمە حەجە بۆ من!"

"عەتار نەیشابووری"

بەزەیی هاتنەوە بە مێرووله

بایەزید بەستامی کە لە مەکە دەهاتەوە
گەیشتە هەمەدان،
تۆوی گوڵی (عصفر)ی کڕیبوو.
هەندێکی خستە باخەڵی و هێنایەوە بۆ بەستام.
کاتێك سەیری کرد مێروولەیەکی زۆر کەوتبووە ناو تۆوەکە.
وتی: "ئەمانەم لەشوێنی خۆیان ئاوارە کردووە!"
هەستا و مێرووەکانی گەڕاندەوە بۆ هەمەدان و لەوێ کە زێدی خۆیان بوو جێی هێشتن!

"عەتار نەیشابووری"

بەخشش

خەڵك چوار بەشن: بەخشندە، جوامێر، چاوچنۆك، بێ نرخ.
بەخشندە ئەو كەسەیە كە خۆی بخوات و بدات بە خەڵكیش،
جوامێر ئەو كەسەیە كە خۆی نەخوات و بدات بە خەڵك،
چاوچنۆك ئەو كەسەیە كە خۆی بخوات و نەدات بە خەڵك،
بێ نرخ ئەو كەسەیە كە نە خۆی بخوات و نە بدات بە خەڵك.

"پێغەمبەری ئیسلام (ص)"

* * *

وابەستەی هەر كەسێك بیت،
دەبیت بە بەندەی ئەو كەسە.
لەهەر كەسێك بێ منەت بی
وەكو ئەوت لێدێت.
دەستخۆشانە بدەیت بەهەر كەسێك،
دەبیت بەفەرمانڕەوای.

"حەزرەتی عەلی (ع)"

دڵ گەورەیی، بەخشینی ئەو شتەیە کە
کاتی تەنگانە پێویستت بێت.
"مەعروف کەرخی"

خولق و خووی دەروێشی

پیاوێك بە شەقیقی بەلخی وتی:
"دەروێش و هەژارەکانی ئێوە چۆنن؟"
"ئەگەر شتێکیان دەست بکەوێت، دەیخۆن و ئەگەر نەشبێت، سەبر دەکەن."
کابرا وتی:
"خۆ سەگەکانی بەلخ-یش هەروا دەکەن!"
شەقیق وتی:
"کەوابوو ئێوە چۆنن؟"
وتی: "گەر شتێکمان کەوتە دەست دڵی کەسانی تری پێ شاد دەکەین و دەیبەخشین، گەر نەشبوو سوپاسی یەزدان دەکەین."

لەگەورەیەکیان پرسی: "کێ جوامێرە؟"
وتی: "ئەوەی ببەخشێت و لەیادی بکات."
"نصیحة الملوك"

بەزەیی

ژنی جوامێرێک بەمێردەکەی خۆی وت: "ئایا ئەم هاوڕێیانەت نابینی کە لەکاتی دەوڵەمەندیدا چۆن لەدەورت کۆ دەبنەوە و لەکاتی تەنگانە و هەژاریشدا لێت دوور دەکەونەوە؟"
مێردەکەی وتی: "ئەمە گەورەیی و چاکەی ئەوانە کە کاتێک دەزانن دەستم دەڕوات دێن بۆلامان بۆ ئەوەی چاکەیان لەگەڵدا بکەین و کاتی تەنگانە وازمان لێ دەهێنن."
"شێخ بەهایی"

دوو جۆر مامەڵە

"حەسەنی کوڕی سەهل" توانی بچێتە خزمەتی مەئمون. مەئمون پێی وت: "تاچەند ئاشنای مرۆڤایەتی؟"

وتی: "ناتوانم وەڵام بدەمەوە، چونکە نازانم مەبەستی میری باوەڕداران لەو پرسیارە چییە.

مەئمون وتی: "بڕۆ بۆلای عەمروکوڕی مەسعەدە تاکو پەروەردەت بکات."

حەسەن دەڵێت: چووم بۆ ماڵی عەمرو. لەکاتێکدا ژمارەیەک کرێکار سەرقاڵی کارێك بوون و خۆیشی لەسەر خشتێك دانیشتبوو و سەیری ئەوانی دەکرد. سڵاوم لێکرد و وتم: "میری باوەڕداران تۆی ئەرکدار کردووە کە فێری مرۆڤایەتیم بکەیت." ئەویش داوای خشتێکی تری کرد و منی لەسەر دانیشاند و تێر قسەی بۆ کردم.

من بەهۆی ئەو مامەڵە ناخۆشەی زۆر زویر بووم، لەبەر ئەوەی وەك پێویست رێزی منی نەگرت و پێشوازییەکی باشی لەمن نەکرد. پاشان بەخزمەتکارێکی خۆی وت: "هیچ خواردنێکمان هەیە لەماڵەوە؟" وتی:

"بەڵێ". دوای ماوەیەك هێنای كە دوو نان و سێ قاپی بچووك بوو، قاپێكیان هەندێك سركە و ئەوی تر هەندێك سەوزە و سێهەم قاپ خوێی تێدابوو، لەبەردەستی ئێمەی دانا. بەیەكەوە خواردمان، پاشان خزمەتكارەكە هاتەوە، ئاوی هێنا و ئێمەش دەست و دەموچاومان شۆرد. ئینجا بەمنی وت: "ئەگەر بەتەمای ڕۆیشتنیت خۆت دەزانیت."

حەسەن وتی، لەجێی خۆم هەستام لەكاتێكدا توڕەیی سەرتاپای گیانمی داگیر كردبوو. خۆم بەزۆر ڕاگرت و هیچم نەوت، بەڵام خواحافیزیم لەو نەكرد. ئەو بە منی وت: "ئەگەر پێت خۆش بوو فلان ڕۆژ وەرەوە بۆماڵمان. جارێ هیچ شتێك بۆ مەئمون باس مەكە."

وتم: "كێشە نییە". لەگەڵ گەیشتنی ڕۆژی دیاریكراو چوومەوە بۆلای. كاتێك گەیشتمە بەر دەرگای ماڵەكە، بانگیان كردمە ژوورەوە. هات بۆ پێشوازیم و باوەشی پێدا كردم. تێر ڕوومەت و ناوچەوانی منی ماچ كرد، ئینجا بەڕێزەوە لەدواوەی من ڕۆیشت و چووینە ژووری میوان. لەشوێنی تایبەتی خۆی منی دانیشاند، خۆیشی بەرامبەر من دانیشت و زۆر بەخێرهاتنی كردم. ئەوەندە ڕێزی منی گرت كە بەدرێژایی تەمەنم ڕۆژی وام بەخۆمەوە نەدیبوو.

لەكاتی نان خواردن بە فەرمانی ئەو سفر ڕاخرا، كە هەر زوو بە جۆرەها میوە و خۆراكی ڕازێنرایەوە. كاتی ماڵئاوایی كردن فەرمانی كرد بڕێكی زۆر زێڕ و زیو و فەرش و جلم بۆ ئامادە بكەن و ئەسپێكی تیژڕەویشیان بۆ ئامادە كردم، دواتر ژمارەیەك غوڵام و كەنیزەی خۆی لەگەڵمدا ڕەوانە كرد و بەمنیان وت:

"ئەگەر برایەکت رووی کردە ماڵت خۆت مەخەرە زەحمەتەوە و قەناعەت بەوە بکە کە لەماڵەوە هەیە. بەڵام ئەگەر رۆژێك کەسێکت بەتایبەت بانگهێشت کرد، ئەوەندەی لەدەست و تواناتدا هەیە ئامادەی بکە و بەوپەڕی رێزەوە پێشوازی لێبکە، هەروەکو دیداری تۆ لەگەڵ من لەیەکەم رۆژ و مامەڵەی ئەمڕۆی ئێمە کە تۆمان بانگهێشت کرد."

حەسەن وتی: "ئەو رۆژە زانیم واتای مرۆڤایەتی و جوامێری چییە!"

چاکە لەوەڵامی خراپەدا

باوکێک سێ کوڕی هەبوو و دەیویست جێگرەوەی خۆی دەستنیشان بکات.

هەموویانی بانگ کرد و پرسیاری باشترین کاروکردەوەیانی کرد، کە لەچەند هەفتەی دواییدا ئەنجامیان داوە.

یەکیان وتی: "بازرگانێک خشڵە گرانبەهاکانی خۆی لای من بە ئەمانەت جێهێشت و، بڕەکەشی نەدەزانی. ئەگەر پارچەیەکیم لێ هەڵبگرتایە، بەئاسوودەیی دەژیام، بەڵام من ئەو کارەم نەکرد."

باوکی ستایشی کرد و بە ڕەوشت بەرزی کوڕەکەی خۆشحاڵ بوو.

پاشان کوڕی دووەمی قسەی کرد: بەپێی دەڕۆیشتم. منداڵێکم بینی کە دەڕۆشت و لەپڕ کەوتە ناو جۆگەیەکی ئاو، خێرا ڕۆیشتم و رزگارم کرد."

لەکۆتاییدا کوڕە هەرە بچوکەکەی وتی: "بەسەر شاخێك دەکەوتم. پیاوێکم بینی کە زۆر لەگەڵمدا خراپ بوو و جاروبار ئازاری دەدام.

ئەو پیاوە لەقەدپاڵێکی شاخەکە خەوتبوو، کە مەترسی زۆری هەبوو و ئەگەر لەوێ جێمهێشتبا بەڵایەکی بەسەر دەهات. بەڵام من چووم و لەخەو هەڵمستاند."

باوکی وتی: "کوڕم تۆ شایەنی ئەوەیت جێگرەوەی من بیت. تۆ چاکەت لەگەڵ کەسێکدا کردووە کە خراپەی بەرامبەر تۆ نواندووە."

هەموو بینایەك شایەنی ڕووخانە، بێن
خۆشەویستی نەبێت، کە زۆر پتەوە.

بەهۆی خۆشەویستییەوە...

ڕۆژێك جووتیارێك دانیشتبوو، هاوڕێیەکی خەیاری نۆبەرەی بۆ هێنا، جووتیارەکە حسابی ماڵەوەی جیا کردەوە و خەیارێکی دا بە کارەکەرەکەی، کە بە پێوە وەستابوو، جووتیارەکە خۆی نەیخوارد.

کارەکەرەکە خەیاری دەخوارد، کابرای جووتیار ئیشتیهای خەیاری کرد، پێی وت: قەپاڵێك لەو خەیارە بدە بە منیش، کارەکەر بەشی ئەویشی دا.

لەگەڵ ئەوەی جووتیار دەمی بۆ خەیارەکە برد، بینی زۆر تاڵە. وتی: غولام، ئەم خەیارە تاڵە چۆن وا خۆش دەخۆیت؟ وتی: ئەو دەستی خۆشەویستییە کە زۆر شتی شیرینی بە من داوە، بەهۆی شتێکی تاڵەوە گلەیی چی بکەم."

"محمد منور، اسرارالتوحید"

خووی نەرم

ڕۆژێك شێخ ئەبو سەعید ئەبو خێر لەگەڵ پۆلێك سۆفی گەیشتنە لای ئاشێك. هاوساری ئەسپەكەی ڕاكێشا و سەعاتێك پشووی دا. ئینجا وتی: "دەزانن ئەم ئاشە دەڵێت چی؟ دەڵێت تەسەوف ئەوەیە كە منی تێدام، شتی درشت وەردەگرم و بەوردی دەیدەمەوە، كەوابوو كاتێك كەسێك قسەی ڕەق بوو، تۆ بە نەرمونیانی وەڵامی بدەوە و ئەگەر خراپەی كرد تۆ چاك بە."

* * *

ڕۆژێك حەزرەتی مەولانا جەلالەدین بە گەڕەكێكدا تێدەپەڕی، دوو كەس مشتومڕیان بوو و جنێویان بەیەكتر دەفرۆشت، یەكیان بەوی تری دەوت: "وەڵلاهی هەر قسەیەكم پێ بڵێیت سەد قسەت پێ دەڵێمەوە." مەولانا چووە پێش، فەرمووی: "وەرە هەرچی قسەت پێیە بەمنی بڵێ كە ئەگەر هەزارم پێ بڵێیت، یەك نابیسیتەوە." هەردووكیان سەریان شۆڕ كردەوە و ئاشت بوونەوە.

گەر یەکێك بەخۆشەویستی خۆت
کۆت و بەند بکەیت لەوە باشترە

کە هەزار کۆیلە ئازاد بکەیت
"عەلائەدین سمنانی"

دلۆڤانی هونەرە

دەگێڕنەوە کە شێخ بایەزید بەستامی شەوێك لەگۆڕستان دەگەڕایەوە. گەنجێك لەخانزادەکانی بەستام سازی دەژەنی. کاتێك لەشێخ نزیك بۆوە، شێخ وتی: "لا حول ولا قوە الا بالله"

گەنجەکە، سازەکەی گرت و لەسەری شێخیدا شکاند. شێخ گەڕایەوە حوجرەی خانەقا و بەیانی زوو پارەی سازە شکاوەکە و تەبەقێك حەلوای نارد بۆ ئەو گەنجە، وتی: پێی بڵێن کە بایەزید داوای لێبوردن دەکات و دەڵێت کە سازەکەت لەسەری ئێمەدا شکاند، ئەم پارەیە بگرە و یەکی تر بکڕەوە و ئەم حەلوایەش بخۆ تاکو ئەو خەفەتە لەدڵت دەربچێت!

گەنجەکە کە ئەمەی بیست، هات و بەپێی شێخدا نووسا و تۆبەی کرد و زۆر گریا.

"عطار، تذكرةالاولياء"

دەبێت بەزێڕ بنووسرێت
"وتەکانی بایەزید بەستامی"

☐ ئەوەی داوای بەهەشت بکات پیاو نییە،
پیاو ئەو کەسەیە کە بەهەشت داوای بکات.
ئەوەی لەئاگری دۆزەخ رابکات پیاو نییە،
پیاو ئەو کەسەیە کە ئاگری دۆزەخ لێی رابکات.
ئەوەی داوای خودا بکات پیاو نییە،
پیاو ئەو کەسەیە کە خودا داوای بکات.

☐ پرسیاریان لەبایەزید کرد:
"نیشانەی خۆشەویستی خوداوەند چییە؟
وتی: نیشانەی ئەوەی کە خوداوەند یەکێکی خۆش بوێت،
ئەوەیە کە سێ خەسڵەتی پێ دەبەخشێت: دڵێکی فراوان بەپانتایی دەریا،
بەزەییەك وەك بەزەیی خۆر و دڵنزمییەك وەکو دڵنزمی زەوی.

☐ ئەوەی خۆی لەفیرعەون
بە باشتر بزانێت موتەکەبیرە.

☐ ئەوانەی زۆر دوورن لەخوداوەند
کەسانێکن کە خۆیان زۆر بە نزیك
لەو دەزانن.

لەداناپەکیان پرسی: " سەفەری کێ درێژترە؟"
وتی: "ئەو کەسەی بەدوای هاوڕێی دڵپاك و یاری ڕاستگۆدا بگەڕێت."
"شێخ بەهایی"

من و تۆ

ڕۆژگارێك دوو هاوڕێ بوون کە زەمەنێك لەسەفەر و شاردا بەیەکەوە بوون. دواتر بارودۆخێکی وا هاتە پێش کە دەبوایە لەدەریادا سەفەر بکەن.

کاتێك کەشتییەکەیان گەیشتە ناوەڕاستی دەریا، یەکیان لەسەر سەکۆی کەشتیەکەوە کەوتە ناو ئاوی دەریا و نقوم بوو، هاوڕێکەی تری دوابەدوای ئەو خۆی فڕێ دایە ناو ئاوەکە و دواتر هەردووکیان ڕزگار کردن.

دوای سەعاتێك هەناسەیان هاتەوە بەر، یەکەم هاوڕێ بەوی تری وت: "ئەوا من کەوتمە ناو ئاوەکە، تۆ بۆچی خۆت بەئاودادا؟"
وتی: من بەبێ تۆ هەستم بەخۆم نەدەکرد، وامدەزانی کە تۆم."

٦

دانایی

تەمەن ناکڕدرێتەوە!

پیاوێک کە بەپارەی حەرام دەوڵەمەند ببوو و سێ سەد هەزار دیناری کۆکردبۆوە، بڕیاری دا کە چیتر خۆی هیلاک نەکات و باقی تەمەنی بەشادی و خۆشی بباتە سەر. بەڵام هەر لەو کاتەدا ئیزرائیل پێی گەیشت تاکو ژیانی لێ بستێنێت. دنیا لەبەر چاوی ئەو پیاوە ڕەش و تاریک بوو. بەگریانەوە ڕووی کردە ئیزرائیل و پێی وت: "تەمەنێك زەحمەتم کێشاوە، ئێستا کە کاتی ئەوە هاتووە بەری ڕەنجی خۆم بخۆم، هاتووی بۆ ئەوەی ژیانم لێ بستێنیت؟ ئایا هەقە من ئێستا بمرم؟"

بەڵام ئیزرائیل هیچ گرنگییەکی بەقسەکانی ئەو نەدا و هەوڵیدا ژیانی بستێنێت. کابرا کە بینی ئیزرائیل سوورە لەسەر بڕیارەکەی، وتی: "کەوابوو سەد هەزار دینار لەمن وەربگرە و سێ ڕۆژ مۆڵەتم پێ بدە. دوای سێ ڕۆژ وەرە و ژیانم بۆ تۆ!"

ئیزرائیل قبووڵی نەکرد.

کابرا وتی: "دووسەد هەزار دینارت پێ دەدەم. دوو ڕۆژ مۆڵەتم پێ بدە!"

ئیزرائیل قبووڵی نەکرد.

کابرا وتی: "هەموو دارایی خۆم... سێ سەد هەزار دینار دەدەم بەتۆ. تەنها یەك ڕۆژ مۆڵەتم پێ بدە کە زیندوو بم." بێ سوود بوو. ئیزرائیل هیچ پێشنیارێکی لێ قبووڵ نەکرد، سەرەنجام ئەو پیاوە

وتی: "کەوابوو ئەوەندە مۆڵەتم پێ بدە کە بتوانم ڕستەیەك بنووسم و بۆ ئەوانەی دوای خۆمی جێ بهێڵم."

ئیزرائیلێ بە ئەندازەی نووسینی ڕستەیەك مۆڵەتی پێدا.

کابرا پێنووسی هەڵگرت و نووسی: "ئەی خەڵکینە.. من ویستم یەك ڕۆژ لەتەمەنم بە سێ سەد هەزار دینار بکڕمەوە، پێیان نەفرۆشتم. ئینجا ئێوە کەڵك لەتەمەنی خۆتان وەربگرن، چونکە تەمەن ماڵی کڕین و فرۆشتن نییە."

"عەتار نەیشابوری، الهی نامە"

ئیبراهیم ئەدهەم لەبیابانێك دەڕۆیشت
بەردێکی بینی کە لەسەری نووسرابوو:
هەڵیبگێڕەوە و بیخوێنەوە!
کە بەردەکەی هەڵگێڕایەوە، نووسرابوو:
تۆ کە ئەوەی دەیزانی کاری پێناکەیت
چۆن داوای شتێك دەکەیت کە نایزانی

* * *

پرسیاریان لەداناییەك کرد:
"برا باشترە یان برادەر؟"
وتی:
"برادەر برایەکە کە مرۆڤ بەدڵی خۆی هەڵیدەبژێرێت."

* * *

لەدانایەکیان پرسی:
"سەختترین کارەسات چییە؟"
وتی:
"کەریم موحتاجی لەئیم (ڕەزیل) بێت"

* * *

لەکۆڕی جوامێراندا،
سێ شت لەبەرچاو بگرە:
کورتکردنەوەی قسەکانت،
کەمکردنەوەی خواردنت،
دواخستنی ڕۆیشتنت.

* * *

بە ئەسکەندەری مەقدونی-یان وت:
"ئەم هەموو نیشتمانەت داگیر کردووە
هێشتا قەناعەت ناکەیت؟!"
وتی:
"قەناعەت سروشتی چوارپێیەکانە."

* * *

ڕۆژێك پیاوێك بە شێخ ئەبو سەعیدی وت:
"یا شێخ! فلان موریدت
کەوتۆتە سەر فلانەڕێ، مەست و بێ ئاگایە"
شێخ وتی:
"شوکر بۆ خودا کەوتۆتە سەر ڕێیەك و نەڕوات
لەپێ نەکەوتووە."

* * *

کاتێك یەعقوب و یوسف
یەکتریان بینی، یەعقوب وتی:
"کوڕم هەواڵی خۆتم پێ ڕابگەیەنە."
یوسف وتی:
"باوکە! لێم مەپرسە کە براکانم چییان
لەگەڵ مندا کرد، پرسیاری ئەوە دەکەیت کە
خوداوەند چی لەگەڵ مندا کرد؟"

لەئەسکەندەریان پرسی:
"لەپاشایەتی خۆتدا چیت بەدەست هێنا
کە پتر لەهەموو شت تۆی خۆشحاڵ کرد؟"
وتی:
"توانای ئەوەی کە هەر کەس چاکەی بۆ من هەبوو،
پاداشی زیاتر لەچاکەکەی پێ دەدەم."

چەند وانەیەکی زێڕین

لەناو حەوزێکدا خەزێنەیەکیان دۆزییەوە کە هی سەردەمی شاپووری مەلیک بوو، لەناو خەزێنەکەدا لۆحەیەکی زێڕین هەبوو کە ئەم ئامۆژگارییانەی لەسەر نووسرابوو:

ئامۆژگاری یەکەم: هەر پیاوێک کە دەرسەکانی رۆژگار عاقڵی نەکات، هەر دانایەک پەروەردەی بکات رەنج بەخەسارە.

ئامۆژگاری دووەم: هەر پیاوێک کە عەقڵی بەسەر خوو و خوێنیدا زاڵ نەبێت، لەچوارپێ خراپترە.

ئامۆژگاری سێیەم: هەر پیاوێک کە کەڵکی بۆ میللەتەکەی نەبێت، بەزیندوو هەژمار ناکرێت و لەمردوو خراپترە.

ئامۆژگاری چوارەم: فاسق-ێک کە دڵنەرم بێت زۆر چاکترە لەقورئان خوێن و زاهدێک کە تەکەبوری هەبێت.

* دانایەک لەکەنار دەریا دەژیا و، پڵنگێک بریندار کردبوو و بەهیچ دەرمانێک چاک نەدەبۆوە، ماوەیەک بەو دەردەوە ناڵاندی و زوو زوو شوکری خودای دەکرد و دەیووت:

"سوپاس بۆ خودا کە گیرۆدەی بەڵایەکم نەک گوناه."

"سەعدی"

* لەشەڕی نێوان دارا و ئەسکەندەردا

دارا نامەیەکی بۆ نارد:

دارا لەناو هەشتا هەزار پیاوی شەڕکەردایە، ویستی بەم قسەیە ئەسکەندەر بترسێنێت.

ئەسکەندەر لەوەڵامدا بۆی نووسی:

"قەساب ترسی لەمێگەلی زۆر نییە."

* پیاوێك چووە لای دانایەك، وتی:

"لەم ڕۆژگارەدا برایانی دینی خۆشەویست بوونە و بەدەگمەن پەیدا دەبن."

داناکە پێی وت:

"ئەگەر بەدوای کەسێکدا دەگەڕێیت کە یارمەتی بدەیت لای من کەسی وا زۆرن!"

"تذکرة الاولیاء"

هیچ کارەساتێك لەنەزانی گەورەتر نییە.

"سهل تستری"

دانایی

داناییەك وتی: خەڵك بەسەر چوار گروپدا دابەش دەبن:

یەکیان ئەوەیە کە دانایە و دەزانێت دانایە، دانایی لەو کەسەوە فێر بن.

یەکێکی تر ئەوەیە کە دانایە و نازانێت دانایە، ئەو کەسە فەرامۆشکارە، بەبیری بهێننەوە.

یەکێکی تر ئەوەیە کە نەزانە و دەزانێت نەزانە، شتی فێر بکەن.

یەکێکی تر ئەوەیە کە نەزانە و نازانێت کە نەزانە، لەو کەسە دوور بکەونەوە.

"ئیمام محمد غزالی"

کاتی خوێندنی لەئەفلاتون-یان پرسی:

بۆچی زیاتر لەباوکت ڕێز لەمامۆستاکەت دەگری؟

وتی: "لەبەر ئەوەی کە باوکم منی لەئاسمانەوە هێنایە سەر زەوی، بەڵام مامۆستاکەم بەهۆی فێرکردنی زانست لەزەوییەوە منی گەیاندەوە بۆ ئاسمان."

بە فەیلەسوفێکیان وت:

"لەزانستەکاندا بەکوێ گەیشتووی؟"

وتی:

"گەیشتوومەتە ئاستێك کە دەزانم هیچ نازانم."

دەگێڕنەوە لەسوقڕات کە لەرۆژگاری پیریدا فێری مۆسیقا دەبوو، پێیان وت کە ئەی شێخی گەورە، تۆ شەرم ناتگرێت کە لەم تەمەنەدا بوویتەوە بە قوتابی؟

وتی: "زۆر شەرم دەکەم لەوەی کە لەتەمەنی پیریدا نەزان بم."

* * *

پرسیاریان لەمحەممەد غەزالی کرد:

"چۆن بەم ئاستە لەزانست گەیشتی؟"

وتی:

"هەرچییەکم نەزانیبا بێ ئەوەی شەرم بکەم پرسیارم دەکرد!"

"گولستانی سەعدی"

ئەفلاتون دەڵێت:

"سەیری ناو ئاوێنە بکە،

ئەگەر ڕوخسارێکی جوانت هەیە

با کردەوەکانت شایەنی جوانییەکەت بێت و

ئەگەر ناحەز و نالەباریت،

بەکردەوەی خراپ خۆت ناحەزتر و نالەبارتر مەکە."

* * *

لەدانایەکیان پرسی:

"نیعمەتێك کە ئیرەیی بەخاوەنەکەی نەبەن

یان بەلایەك کە تووشی هەر کەسێك بوو دڵسۆزی بۆ نەکەن، چییە؟"

وتی:

"ئەو نیعمەتە، دڵنزمییە و

ئەو بەلایەش، تەکەبورە."

بەدوای سیٚ شتدا مەگەڕێن کە نایدۆزنەوە

فضیل عیاض وتی:
"بەدوای سیٚ شتدا مەگەڕێن کە نایدۆزنەوە
بەدوای زانایەکدا مەگەڕێن کە زانستەکەی رادەی کردەوەکانی بێت
نایدۆزنەوە و بیٚ زانا بمێننەوە.
بەدوای کەسێکدا مەگەڕێن کە بیٚ خەوشی تێکەڵ بە کردەوەکانی بێت
نایدۆزنەوە و بیٚ کردەوە بمێننەوە و،
بەدوای برای بیٚ عەیبدا مەگەڕێن
کە نایدۆزنەوە و بیٚ برا بمێننەوە.

"عەتار نەیشابوری"

گەڕان بەدوای ئاگردا

دەروێشێك بەخزمەتكارەكەی خۆی وت:
"ئاگری سوورم بۆ بهێنە لەدۆزەخەوە
تاکو نێرگەلەکەم بگەشێنمەوە.
خزمەتكارەکەی ڕۆیشت و دوای چەند خولەکێك گەڕایەوە
وتی: "ئەی دەروێش، لەدۆزەخ ئاگرم دەست نەکەوت. بەڵام بەباشی سەیرم کرد و بینیم، هەر
کەسەو لەئاگری کردەکانی خۆیدا دەسووتا!"

دەبێت بەزێڕ بنووسرێت

"وتار و قسەکانی حسن بصری"

* ئەرکی دراوسێیەتی تەنها ئەوە نییە کە ئازارت بۆیان نەبێت، بەڵکو تەحەمول کردنی ئازارەکانیانە.

* لەنێوان دوو کردەوەدا چەندە جیاوازی هەیە،
کە یەکیان چێژەکەی سنووردارە و ئێشەکەی دەمێنێتەوە.
ئەوی تریان ئێشەکەی دەڕوات و پاداشەکەی دەمێنێتەوە.

* هەرکات شتێکی خراپت بە
منداڵەکەی خۆتەوە بینی،
بزانە کە ئەو خراپەیە هی تۆیە، کەوابوو خۆت چاك بکە.

* ئەگەر دەتهەوێت دنیا ببینیت کە لەدوای تۆ چی بەسەر دێت، سەیر بکە
بزانە لەدوای مەرگی کەسانی تر چی بەسەر دێت.

* یەکێك وتی: لای حسن بصری بووین
کوڕەکەی هات و وتی:

"باوکە تیزگی سەقفیماڵەکەمان شکاوە"
حەسەن سەیرێکی کرد و وتی:
"مەرگ لەوەش خێراتر دێت."

* کەریم ئەو کەسەیە کە بەڵێن دەدات و جێبەجێی دەکات
و پەلەی تێدا دەکات
و پیاوی سوکیش کە بەڵێن دەدات،
هەر ئەمڕۆ و بەیانی دەکات و درەنگ جێبەجێی دەکات.

* ناکۆکی ناخ و ڕواڵەت و
دڵ و زمان هەمان دووڕوویيە.

سەختترین شتەکان چین؟

لەکۆڕێکی کیسرا سێ کەس لەدانایان لێک خڕبوونەوە. فەیلەسوفی رۆم و حەکیمی هیند و بوزورگمێهر.

قسە لەسەر ئەوە کرا کە سەختترین شتەکان چین؟

رۆمی وتی:

"پیری و سستی لەگەڵ نەداری و هەژاری."

هیندییەکە وتی: "لەشی نەخۆش لەگەڵ خەمی زۆر."

بوزورگمێهر وتی: "نزیکبوونەوەی ئەجەل لەکاتی دوورکەوتنەوە لەچاکە و کاری باش."

هەمووان بەوتارەکەی بوزورگمێهر رازی بوون و لەقسەی خۆیان پاشگەز بوونەوە.

"عەبدولرەحمان جامی"

سەرەتا بیرکردنەوە دوایی قسەکردن

کاتی خۆی پۆلێك دانای هیندی باسی بوزورگمێهریان دەکرد، لەکۆتاییدا جگە لەوەی کە لەقسەکردندا زۆر بەدرەنگی دەکەوێت و دەبێت زۆر چاوەڕێی بکەن تاکو وتەیەکی لێ دەبیستن، هیچ عەیبێکی تریان نێ نەدۆزییەوە.

بوزورگمێهر گوێی لەم قسانە بوو و وتی:

"بیرکردنەوە لەوە باشترە پەشیمان ببمەوە کە چیم وت".

تەمەنت چەند ساڵە؟

لەبایەزیدیان پرسی:

"تەمەنی تۆ چەند ساڵە؟"

وتی: "چوار ساڵ"

وتیان: "چۆن شتی وادەبێت؟"

وتی:

"حەفتا ساڵە کە لەژێر حیجابی دنیادام.

بەڵام چوار ساڵە کە چاوم بەدنیادا کراوەتەوە و،

ڕۆژگاری ژێر حیجاب هەژمار ناکەم."

"هەجویری، کشف المحجوب"

ماڵ و چێشتخانە

وەزیرێك کۆشکێکی تایبەتی دروست کرد و
پاشای بانگهێشت کرد.
پاشا بەناو کۆشکەکەیدا دەگەڕا،
گەیشتە چێشتخانەیەکی زۆر بچوك.
وتی ئەو چێشتخانەیە لەگەڵ فراوانی کۆشك ناگونجێت و،
وەزیری وتی:
"تەسکی چێشتخانەکە بووەتە مایەی فراوانی کۆشك."

* * *

هەرشتێك کە لەڕووی ڕەغبەت و نیشتیاوە بیخۆیت، کەوابوو تۆ ئەوت خواردووە و، ئەوەی بەنابەدڵی بیخۆیت کەوابوو ئەو تۆی خواردووە.

خواردن بۆ ژیان کردن و زیکر کردنە
وامەزانە کە ژیانکردن بۆ خواردنە
"سەعدی"

ڕووناکی بەرین بۆ شوێنێک، کە تاریکی تێیدا زاڵە.
ئومێد بەرین بۆ شوێنێک، کە نائومێدی باڵی بەسەردا کێشاوە و،
لەڕووناکی ئاسماندا هەنگاو بنێین.

سەرچاوەی عەشقی ئێمە بۆ
منداڵەکانمان گەورەترین ئارەزووی
ڕۆحە بۆ نەمری.
"ئەفلاتون"

پرسیارکردن لەسوقڕات

لەسوقڕاتیان پرسی:
"کام خەسڵەتی خەڵکی ڕۆژگاری خۆت
لۆمە دەکەیت؟"
وتی:
"هیمەتی من بۆ خواردن
بۆ ئەوەیە کە زیندوو بمێنم و
هیمەتی ئەوان بۆ ژیان لەبەر ئەوەیە
کە بخۆنا"

ناوبانگی باش

دانایان وتوویانە:
"وەها بژی کە لەپشت سەرتەوە
باسی چاکەت بکەن
کە مەدحی رووبەڕوو لەرووی ترس یان ئومێدەوەیە.
لەژیاندا هەوڵ بدە لەکەسانی تر باشتر بی
کە لەدوای مەرگ هەمووان یەکسانن و
جگە لەناوبانگی باش، یان ناوبانگی خراپ
هیچی تر نامێنێتەوە.

پیاوێك بە فەیلەسوفێکی وت:
"فلآنە کەس، دوێنی شەو ئاوەها باسی خراپەی تۆ دەکرد."
فەیلەسوف وەڵامی دایەوە:
"ئەوەی راستییەی کە ئەو شەرمی دەکرد
بەرامبەر بەخۆم بیڵێت،
تۆ رووبەڕوو بە منت وت."

* * *

لای شێخێك گلەییم کرد کە:
"فلآن کەس شایەتی ناڕەوای لەسەر من داوە.
وتی:
بەچاکەی خۆت شەرمەزاری بکە."

٧

میر و فەرمانڕەواکان

وەلامی پێغەمبەر(ص)

دەگێرنەوە: عەباس-ی مامی پێغەمبەر(ص) داوای لێکرد
کە من بکە بە فەرمانڕەوای قەومێك.
وتی:
یا عم بك نفسك.
واتە: تۆم کرد بە میری نەفسی خۆت.
مەبەست لەم قسەیە ئەوەیە کە
تۆ کە ناتوانی بەسەر نەفسی خۆتدا زاڵ بیت
چۆن دەتوانی حکومەت و
فەرمانڕەوای بەسەر خەڵکدا بکەیت؟

"مجویری، کشف المحجوب"

لەناو خەڵکدا بە..

عەرەبێکیان بردە خزمەتی خەلیفە. بینی خەلیفە لەسەر تەخت دانیشتووە و ئەوانی تر لەخوارەوەی وەستاون.

وتی:

"السلام علیك یا الله."

وتی: "من الله نیم."

وتی: "... یا جبرائیل"

وتی: "جبرائیل نیم."

وتی: "الله نیت، جبرائیل نیت؟

کەوابوو بۆچی چوویتە ئەو سەرە و بە تەنیا دانیشتووی؟

تۆش وەرە خوارەوە و لەناو خەڵك دابنیشە."

"عوبەید زاکانی"

کۆتایی حکومەتەکان

لەکتێبی ئەدەبی عەرەب-دا هاتووە کە پاش ڕووخانی ساسانییەکان، بوزورگمێهر ڕۆیشت بەرەو تەبەرستان.

پرسیاریان لێکرد کە هۆکاری کۆتایی هاتنی دەسەڵاتی ساسانییەکان چی بوو. لەوەڵامدا وتی:

"لەبەر ئەوەی کاری گەورەیان بەخەڵکی بچوك ئەسپارد و کاری بچوکیشیان دایە خەڵکی گەورە، گەورەکان بەکارە بچوکەکان ڕازی نەبوون و بچوکەکانیش دەرەقەتی کارە گەورەکان نەهاتن و سەرەنجام هەموو هەوڵەکان تووشی شکست بوون.

"محەمەد تەقی بەهار"

زوڵم

ڕۆژێـک کیـسرا دانیـشتبوو، سەرپەرشـتیاری چێشتخانە خـواردنی هێنا و لەپێش کیسرا داینا. لەپڕ پێی لەگۆشەیەکی تەختەکەی کیسرا هەڵچەقا و هەندێك لەخواردنەکە بەسەر کیسرادا ڕژا.

کیسرا تـووڕە بـوو و فـەرمانی کـرد کە سەرپەرشـتیاری چێشتخانە سـزا بـدەن، ئـەویش کاتێـك ئـەو فەرمانـەی کیـسرای بیـست قـاپی چێشتەکەی هـەڵگرت و هـەموو بەسـەر کیـسرادا ڕشـت. کیـسرا وتـی: "مانای ئەمە چیبوو؟"

وتی: "ئەگەر بەتاوانی ئەوەی کە ڕوویـدا منـت سـزا بدابوایـە، زمـانی خـەڵك درێـژ دەبـوو و دەیـانووت خزمـەتکارێکی بـێ تـاوانی کوشـت و زوڵمی کرد، من پێم باش نەبوو کە تۆ تووشی ئەو زوڵمە بکەم، بۆیـە بە ئەنقەست قاپە چێشتەکەم بەسەرتدا ڕشـت تـاکو ئەگـەر منـت سـزا دا، بەهۆی تاوانێکی گەورە بوایە نەك بەتاوانی سەهویەکی بچوك.

"محەمەد عوفی"

ئازادی ڕادەربڕین

ڕۆژێك حەجاج یوسف لەگەڵ پۆلێك لەهاوڕێکانی بەناو دەشتێکدا دەگەڕا.

لەدوورەوە شوانێکی بینی کە مەڕەکانی هێنابوو بۆ لەوەڕ. بەهاوڕێکانی وت:

لەشوێنی خۆتان بن، بۆلای ئەو شوانە دەچم و دەگەڕێمەوە. سواری ئەسپەکەی بوو و چووە لای شوانەکە و سڵاوی لێکرد. شوانەکە وەڵامی دایەوە.

حەجاج لێی پرسی: "کاکی شوان، حەجاج یوسف چۆن حاکمێکە؟"

وتی: "لەعنەتی خودای لێبێت کە هەرگیز زاڵمی وەکو ئەو حکومەتی نەکردووە، بێ بەزەیی و خوێنمژ، لەخوا ناترسێت و هیوادارم چی زووە لەسەر زەوی نەمێنێت!؟

حەجاج وتی: "من دەناسی؟" وتی: "نا" وتی: "من خودی حەجاجم!"

شوانەکە ترسا و ڕەنگی گۆڕا. حەجاج وتی: "ناوت چییە؟"

وتی: "ناوی من وەردان-ە و لەمانگدا سێ ڕۆژ تووشی صرع دەبم و شێت دەبم، ئەمڕۆ یەکێکە لەو ڕۆژانە!" حەجاج پێکەنی و پاداشتێکی دایە و ڕۆیشت.

"علی صلی"

ئامۆژگاری

یەکێك لەداناکان چووە خزمەتی خەلیفە.

خەلیفە پێی وت:

"پیاوی عاقڵ! ئامۆژگارییەکم بکە!"

داناکە وتی:

"سەفەرێکم کرد بۆ چین. گوێی پاشای چین کەڕ ببوو.

دەگریا و دەیووت:

بۆ ئەوە ناگریم کە چیتر نابیسم،

بۆ ئەوە دەگریم کە نەکا ستەملێکراوێك لەدەرگام بدات و هاوار بکات، من نەیبیسم!"

"نصیحه‌الملوك"

ئاسایشی کۆمەڵایەتی

ڕۆژێك کەریم خانی زەند چووە دیوانی داد. کەسێك هاواری لێ هەستا و وتی: "کوا ویژدان؟".

کەریم خان لێی پرسی: "تۆ کێیت؟"

وتی: "من بازرگانم و ئەوەی هەمبوو لێم دزرا."

کەریم خان وتی: "کاتێك سەروماڵی تۆیان دزی تۆ چیت دەکرد؟"

بازرگان وتی: "خەوتبووم."

کەریم خان وتی: "بۆچی خەوتبووی؟"

بازرگان وتی: "وامدەزانی تۆ بێداری!"

عەلی(ع) و خەڵکی ئەنبار

عەلی(ع) کاتێک بەرەو کوفە دەهات، چووە ناو شاری ئەنبار، کە خەڵکەکەی ئێرانی بوون.

کوێخا و جووتیارە ئێرانییەکان خۆشحاڵ بوون کەوا خەلیفە خۆشەویستەکەیان بەناو شارەکەیاندا تێدەپەڕێت، بەرەوپیری چوون. کاتێک کاروانەکەی عەلی کەوتە ڕێ ئەوان لەپێش کاروانەکەی ڕایاندەکرد.

عەلی بانگی کردن و پرسی: "بۆچی رادەکەن، ئەمە چ کارێکە ئێوە دەیکەن؟!"

- "ئەمە جۆرێکە لەڕێزگرتن کە ئێمە بۆ میر و کەسانی پایەبەرز ئەنجامی دەدەین. ئەمە نەریتە و جۆرێکە لەئەدەب، کە لەناو ئێمەدا هەر باو بووە."
- "ئەم کارەی ئێوە لەم دونیایە تووشی رەنج و مەینەتیتان دەکات و لەدواڕۆژیش تووشی عەزاب دەبن. هەمیشە خۆتان لەم چەشنە کارانە بپارێزن کە سوک و ریسواتان دەکات."

"داستانی ڕاستان"

ڕێبوار

دەڵێن "ئیبراهیم" فەرمانڕەوای بەلخ هەموو ناز و نیعمەتێکی دنیای لەبەردەستدا بوو. ئەو خاوەنی هەموو چێژ و خۆشی و دارایی و هێزێک بوو، بەڵام دڵخۆش نەبوو و هەمیشە لەناخەوە هەستی بە بەتاڵی دەکرد. ڕۆحی بەدوای شتێکدا دەگەڕا کە خۆیشی نەیدەزانی چییە. ڕۆژێک بێگانەیەک هاتە ناو دەرباری فەرمانڕەوا. لەگەڵ ئەوەی گەیشتە ناو هۆڵی دەربار ڕاخەرێکی لەسەر زەوی ڕاخست و لەسەری خەوت. فەرمانڕەوا ئەو ڕەفتارەی بە سووکایەتی لەقەڵەم دا و پێی وت: "تۆ پێت وایە کە کۆشکی من چۆن جێگایەکە؟"

ئەو بێگانەیە بە فەرمانڕەوای وت: "بەڕای من کۆشکی ئێوە میوانخانەیە."

فەرمانڕەوا پرسی: "مەبەستت چییە کە کۆشکی من بە میوانخانە ناو دەنێیت؟"

وتی: "تکایە لەمن تووڕە مەبن، بەڵام وەڵامی پرسیارەکەم بدەنەوە. بڵێن بەرلە ئێوە کێ لەم کۆشکەدا ژیانی بەسەر دەبرد؟"

فەرمانڕەوا وتی: "بەرلەمن باوکم لێرە دەژیا."

وتی: "ئێستا باوکی جەنابت لەکوێیە؟"

فەرمانڕەوا وتی: "ئەو مردووە."

پرسی: "پێش باوکت کێ لەم کۆشکەدا دەژیا؟"

فەرمانڕەوا وتی: "باپیرەم"

پرسی: "باپیرەت ئێستا لەکوێیە؟"

فەرمانڕەوا وتی: " ئەویش مردووە."

پرسی: "پێش باپیرەت کێ لەم کۆشکەدا دەژیا؟"

فەرمانڕەوا وتی: "بەرلەویش باوکی ئەو لێرە ژیاوە".

پرسی: "ئەو ئێستا لەکوێیە؟"

فەرمانڕەوا وتی: "ئەو مردووە."

کابرای بێگانە وتی: "کەوابوو بێگومان ئەم کۆشکە میوانخانەیە، چونکە خەڵکی دێن، ماوەیەك تێیدا دەمێننەوە و دواتر دەڕۆن. گەورەم.. ئێوەش دەبێت ڕۆژێك تەرکی ئێرە بکەن". ئەو بێگانەیە لەگەڵ وتنی ئەم قسانەی لەپڕ ون بوو، بەڵام وتەکانی کاری کردە سەر دڵی فەرمانڕەوا، ئەو بەخۆی وت: "ئێرە کۆشك نییە، بەڵکو میوانخانەیە".

گشت جیهان میوانخانەیە. زۆرکەس ڕۆژانە دێنە دنیاوە و زۆرکەسیش ڕۆژانەماڵئاوایی لەدنیا دەکەن. ئەم زەوییە ماڵی ئێمە نییە، کەوابوو ماڵی ڕاستەقینەی ئێمە لەکوێیە؟ لەکوێوە و بۆ چ مەبەستێك هاتووینەتە سەر ئەم هەسارەیە؟

* * *

گوندی حاجی مامه ند

گوندی به رقه لا

گوندی حاجی مامەند و بەرقەلا

گوندی حاجی مامەند

you are greater than that you are thinkin of 6

دەبێت بە زێڕ بنووسرێت

وتار و قسەکانی زەنونی میسری

زەنوني میسري دەڵێت: یەکێکم بینی کە بە ئاسماندا دەفڕی. وتم: چۆن گەیشتیتە ئەم ئاستە؟
وتي: پێم لەنەفس نا تاکو باڵم گرت.

- هاوڕێیەتی کەسێك بکە کە لەگەڵ گۆڕانی تۆدا نەگۆڕێت.
- هاوڕیەتی کەسێك مەکە کە رواڵەتی گوزارشت لەناوەڕۆکی نەکات.
- وتیان دنیا چییە؟ وتی: ئەوەي تۆ سەرقاڵ بکات و لەحەق دوورت بخاتەوە.
- رەمزي خۆشبەختي من لەسێ شتدایە: چەندەی تەمەنم دەچێتە سەر، تەماحم کەمتر دەبێتەوە و، چەندەی ماڵ و موڵکم زیاد دەبێت، دەست و دڵ کراوەتر دەبم و، چەندەي پلە و پایەم بەرز دەبێتەوە، دڵنزمتر دەبم.
- شەرم لەخوا بکە کە ئەوەی پێت خۆش بێت داواي لێ دەکەیت، لەکاتێکدا ئەوەي خوا بەناپەسندی دەزانێت تۆ ئەنجامي دەدەیت.
- یەکەم رێگە بۆ گەیشتن بەخوا، خۆشەویستی و تەندروستییە.

سایە

چاپخانەی رۆژهەڵات / هەولێر

https://www.facebook.com/XanaySaya
nawandy.saya@yahoo.com

نرخ (4000) دینار